

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 14. MAREC 1980

ŠTEV. 11 (1959)

ZAHTeva OBČNEGA ZBORA ZVEZE SLOVENSkih ŽENA:

Dejanska enakopravnost mora biti uresničena tudi na področju vzgoje

„Slovenska narodna skupnost na Koroškem se nahaja danes v zelo pomembni fazi borbe za narodne in socialne pravice. Okoli nas in med nami potekajo novi družbenopolitični procesi. Meje se v zadnjih letih hitro odpirajo; tudi na naši južni meji nastajajo nove oblike gospodarskega sodelovanja in kulturnega povezovanja, vedno več mednarodnih športnih in drugih prireditev je v tem prostoru. Velik del koroškega prebivalstva ta razvoj pozdravlja — vključuje se v to sodelovanje ob meji, ker vidi v njem svoje ekonomske in druge koristi.“

Tako je dejal tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ko je minulo soboto posredoval občnemu zboru Zveze slovenskih žena pozdrave naše osrednje organizacije. Poudaril pa je, da so ob tem razvoju avstrijske oblasti v dilemi, kako na-

naš boj za enakopravnost. Zato je v tem trenutku zelo pomembno, je dejal tajnik ZSO, kako se bomo tudi mi sami znali še bolj vključiti v tisto karavano demokratov, ki se bori za bolj demokratične odnose v naši družbi, v borbo

ramo dosledno nadaljevati pot, ki smo si jo začrtali v zadnjih letih: to je povečana narodnopolitična aktivnost, skupno nastopanje z demokrati večinskega naroda, nadaljnja gospodarska krepitev manj razvitih področij južne Koroške, sodelovanje z matičnim narodom, enotnost v zadevah člena 7 državne pogodbe. Na tej poti nas ne smejo ovirati pesimistični pogledi na naš nadaljnji narodnopolitični razvoj, ne malodušje in oportunističnost, niti ne napovedi, da nam avstrijska vlada ni pripravljena dati ničesar in da moramo zaradi tega pristajati na nezdrave kompromise.“

Govornik je naglasil, da so naši ljudje zelo ponosni na dosežke, ki so si jih sami zgradili, kot sta otroška vrtca v Celovcu in Šentprimozu, kulturna domova na Radišah in v Šentprimozu, nove gospodarske ustanove in podobno. Zato pa je naloga nas vseh, da skupno nadaljujemo začrtano pot.

Kot eno izmed trenutno najbolj perečih vprašanj in nalog je tajnik ZSO omenil področje predšolske vzgoje. V tej zvezi je apeliral na zvezno vlado in druge merodajne dejavnike, naj poskrbijo za rešitve, ki bodo zagotavljale enakopravnost koroških Slovencev na tem in na vseh drugih področjih. Pozval pa je tudi naše žene, naj nadaljujejo in okrepijo svoja prizadevanja v tej smeri, da bodo naši otroci res povsod deležni enakopravne vzgoje v materinem jeziku.

Uvodoma je tajnik ZSO spomnil, da ima tudi naša ženska organizacija svoje korenine v tisti dobi, ko se je slovenski narod na Koroškem najbolj odločno bojeval za svoj obstoj. Izrazil je zadovoljstvo, da ta organizacija vsako leto skrbi tudi za proslavo mednarodnega dneva žena 8. marca, ki prav letos obhaja 70-letnico kot dan naprednih žena vsega sveta, združenih v skupnem boju za enakopravno mesto žensk v človeški družbi. „Osmi marec kot mednarodni dan žena ima zelo plemenito, demokratično in revolucionarno vsebino in izpoved — ta se glasi enakopravnost spolov. Enako vsebino pa ima tudi člen 7 državne pogodbe — enakopravnost manjšin z ostalimi državljani.“

V tej zvezi je govornik opozoril na letošnjo 25-letnico podpisa državne pogodbe in na 35-letnico zmage nad fašizmom ter naglasil, da sta bila to gotovo najbolj pomembna dogodka v novejši zgodovini za vse demokratično misleče ljudi v Avstriji. Žene pa je povabil tudi na bližnjo proslavo 25-letnice ZSO ter jim v imenu naše osrednje organizacije čestital za njihov praznik.

prej v odnosih s Slovenci na Koroškem. Menil je, da vodilni avstrijski politiki dobro vedo, da so naše zahteve upravičene, da so del avstrijske ustavnosti in da jih bo morala avstrijska vlada prej ali slej izpolniti. Vedo pa tudi, da je iz dneva v dan več tistih nemško govorečih sodržavljancev, ki podpira-

za socialne in narodnostne pravice, v borbo za resnično enakopravnost. Vsak nacionalističen pristop, ki ne vsebuje socialnih in splošnodemokratičnih komponent v današnji manjšinski politiki, nas lahko za leta vrže nazaj in nam povzroči nepopravljivo škodo.

„Iz tega spoznanja sledi, da mo-

Seja odborov ZSO

V torek 11. marca 1980 sta imela Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem skupno sejo, na kateri sta obravnavala vrsto aktualnih vprašanj.

Odbora sta poslušala poročilo o obisku delegacije ZSO pri Klubu socialističnih poslancev na Dunaju in pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije v Ljubljani ter po izčrpnih razpravi soglasno podprla stališča, ki jih je delegacija ZSO zastopala pri razgovorih na Dunaju in v Ljubljani.

Nadalje sta odbora razpravljala o pripravi za proslavo 25-letnice ZSO dne 29. marca 1980 in sprejela potrebne sklepe. Prav tako sta odbora zavzela stališče k drugim letošnjim obletnicam, kot so 25-letnica podpisa avstrijske državne pogodbe, 35-letnica zmage nad fašizmom in 60-letnica koroškega plebiscita.

Z zadoščenjem sta odbora sprejela vest, da je bilo ustavljeno sodnijsko zasledovanje nekaterih naših aktivistov, vendar sta opozorila, da se slej ko prej nadaljujejo procesi proti večjemu številu pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki so obtoženi kaznivih dejanj samo zato, ker so se zavzemali za dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Odbora sta poudarila, da le ukinitve vseh političnih procesov proti pripadnikom naše narodne skupnosti more vrniti zaupanje v pravičnost avstrijske republike in v njeno pripravljenost, da izpolni nagram manjšinam obveznosti, ki jih je prevzela z mednarodnimi pogodbami.

25 LET

ZVEZA SLOVENSkih
ORGANIZACIJ
NA KOROŠKEM

Ki je naslednica Osvobodilne fronte in poznejše Demokratične fronte delovnega ljudstva

obhaja letos, v letu 35-letnice zmage nad fašizmom, 25-letnico obstoja.

Ob tej priložnosti vabi na

slavnostno prireditev

ki bo v soboto 29. marca ob 19. uri v Domu glasbe (Konzerthaus) v Celovcu

S p o r e d :

- slavnostni govor
- združeni moški zbori iz Podjune
- mlajši mladinski zbor SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni
- recitatorska skupina SPZ
- tamburaški orkester SPD „Zarja“ iz Železne Kaple

Prisrčno vabljeni!

Dvomljudni branilci ustavnosti in zakonitosti

Pred dnevi je bila objavljena vest, da je zvezni predsednik dr. Kirchschläger na predlog pravosodnega ministra ukinil procese proti petim pripadnikom slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki so bili obtoženi kaznivih dejanj, ker so pred leti demonstrativno opozarjali na neresničen člen 7 državne pogodbe.

S tem je bilo torej vsaj delno ugodeno zahtevi po ukinitvi vseh političnih procesov proti koroškim Slovincem. Vendar je treba takoj tudi poudariti, da se slej ko prej nadaljujejo procesi proti večjemu številu naših rojakov (menda še vedno gre za več kot 10 primerov!), ki prav tako niso zagrešili ničesar drugega, kakor da so protestirali proti nacionalističnemu ščuvanju ter zahtevali dosledno izpolnitev obveznosti, ki jih Avstriji nalagajo mednarodnopravni dokumenti.

Čeprav je bilo torej krivično zasledovanje koroških Slovencev samo delno ukinjeno, pa je zaradi tega

pravni red v Avstriji menda spet enkrat v nevarnosti. V ukrepu, ki ga zveznemu predsedniku dovoljuje ustava, vidijo namreč koroški politični dejavniki napad na ustavno zanjamo načelo enakosti pred zakonom (predsednik koroške ÖVP Knafl celo že napoveduje, da za takšnega zveznega predsednika pri letošnjih volitvah ne bo mogel glasovati).

Pač pa je tako demonstrirana zaskrbljenost za ustavnost in zakonitost vse prej kot verodostojna. Zdaj vidijo pravni red ogrožen namreč isti krogi, ki so pred leti zahtevali in dosegli ukinitve sodnijskega zasledovanja za vse tafelstürmerjevske vandale. Takrat je bila ukinitve postopkov menda v korist pravnega reda — sedaj pa naj bi enako ukrepanje nenadoma pomenilo nevarnost za isti pravni red. Ali ni to naravnost klasičen primer dvoličnosti? In pristaši takšne dvojne morale se postavljajo celo v pozo branilcev enakosti pred zakonom!

Sicer pa se tako imenovana uradna Koroška v svoji manjšinski politiki sploh poslužuje metod, ki prav nič ne prispevajo k utrjevanju njene verodostojnosti. Kako naj verujemo geslu o „spravi brez pogojev“, če na vse naše želje in predloge dobimo le vzvišen odgovor, da jih tristrankarska enotnost zavrača kot „indiskutabel“, deželna ustavna služba jih proglašaja za protiuslavne, deželni glavar pa znova trdi, da je člen 7 na Koroško izpolnjen in mora torej biti konec debate. Na ljubo „spravi“, kakor jo nameravajo manifestirati v dubu 60-letnice plebiscita, bi se torej morali zadovoljiti s sedanjim zakonom o narodnih skupinah, se sprijazniti z vsebinsko in krajevno zožitvijo naših pravic na skrajni minimum, svojo hvaležnost za takšno „širokogrudnost“ pa naj bi izpričali še z vstopom v svet.

Nameni, ki se skrivajo za takšnimi načrti in metodami, niso novi in nas vse to tudi ne preseneča. Nasprotno nas tak odnos do naših življenjskih vprašanj le utrjuje v spoznanju, da moramo s skupnimi močmi nadaljevati boji za takšne rešitve, ki bodo odgovarjale črki in duhu člena 7 — ker le s takimi rešitvami bo mogoče ustvarjati pogoje za nadaljnji obstoj in vsestranski enakopravni razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Sporočilo

O ZDRAVSTVENEM STANJU
PREDSEDNIKA SFRJ TITA

V zdravstvenem stanju jugoslovanskega predsednika Josipa Broza Tita tudi v tem tednu ni prišlo do bistvenih sprememb. V vsakodnevnih sporočilih, ki jih objavlja zdravniški konzilij, je bilo govora o tem, da je splošno zdravstveno stanje predsednika Tita še naprej ležko.

V sporočilu od minule nedelje je bilo rečeno, da huda ledvična insuficienca še traja, tako da še naprej uporabljajo umetne ledvice; izrazitejšje je tudi splošno nagnjenje k spontanim krvavitvam in še naprej se kaže tudi srčna slabost. V ponedeljskem sporočilu pa je zdravniški konzilij objavil, da ni znamenj poslabšanja zdravstvenega stanja in da se nadaljuje ustrezno intenzivno zdravljenje. Podobno se je glasilo sporočilo tudi v torek, ko je bilo rečeno, da je bilo splošno stanje predsednika Tita brez bistvenih sprememb.

„Hladna vojna“ med SPÖ in ÖVP

V zadnjem času je prišlo do precejšnje ohladike v odnosih med obema velikima strankama v Avstriji. Ljudska stranka očitno še vedno ni mogla preboleti poraza, ki ga je utrpela pri zadnjih volitvah; v tem pogledu tudi nedavni kongres, na katerem je bil Mock s „prepričljivo“ večino izvoljen za predsednika stranke, ni pomenil koraka naprej. Ko je Mock minuli teden skušal ponoviti nesrečno idejo svojega nesrečnega predhodnika Tausa — namreč v parlamentu sprožiti „ideološko debato“, je hudo pogorel. FPÖ, ki je po nedavni izvolitvi Stegerja za novega strankinega predsednika spet „na liniji“ boljših odnosov do SPÖ, je predloge ljudske stranke precej nevljudno zavrnila, češ da so preplitvi, presplošni in nepremišljeni. Pa tudi „neodvisni tabbor“, se pravi ÖVP-jevsko usmerjeni tisk, je o veliko napovedanem Mockovem nastopu raje molčal.

Tako je ÖVP bolj ali manj prisiljena, da postane „ofenzivna“ na drugem področju, kjer si obeta nekoliko več uspeha. To naj bi bilo področje nadstrankarskega računskega dvora, kjer se je pričela razprava o novi razdelitvi vodilnih funkcij, ker gre dosednji predsednik Kandutsch v pokoj. Računski dvor je brez dvoma važna ustanova v republiki, saj gre za institucijo, ki ima možnost in pravico kontroliranja celotnega računovodstva na državni, deželni in občinski ravni. Da je bil dosednji predsednik te za meščansko demokracijo gotovo važne ustanove član najmanjše v parlamentu zastopane stranke — namreč FPÖ, je še ostanek iz časa vladne koalicije, ko sta se obe vladni stranki sporazumeli o „objektivnem“ vodstvu računskega dvora. In dejansko je ustanova skrbela za odkrivanje velikih in kar neverjetnih škandalov v drugi republiki, če se spomnimo na primer „afere Krauland“, ki je privedla do odstopa imenovanega ÖVP-jevskega ministra, ker so mu dokazali manipulacije z židovsko imovino iz vojne; ali če pomislimo na škandalozne dogodke v zvezi z načrtovanjem in financiranjem gradnje dunajske splošne bolnišnice, zaradi česar je bila odslovljena SPÖ-jevska ministrica za zdravje Leodolter.

Povsem razumljivo torej, da so vodilni položaji v računskem dvoru važna in „dragocena“ zadeva za vsako stranko. Glede novega predsednika je stvar menda že jasna

za povečanje kontrolnih možnosti.

Toda kancler Kreisky je spet enkrat našel „čudežno“ rešitev: ravno v pravem trenutku je imel „pri roki“ strankarsko nevezanega strokovnjaka — visokega uradnika Heinricha Winternitza. Imenovani je sicer član združenja katoliških akademikov (CV), vendar je kljub temu čez noč postal socialistični kandidat na položaj podpredsednika računskega dvora.

Pri ÖVP ta poteza seveda ni izzvala navdušenja, saj je Kreisky na podoben način „odvzel“ opoziciji že marsikatero človeka. Prišlo je do sestanka na vrhu med Kreiskym in Mockom, vendar nista dosegla soglasja in sedaj izgleda, da bo v tem vprašanju imel zadnjo besedo parlament, kjer SPÖ lahko odloča z navadno večino. Če bi dejansko prišlo do tega — je svareče zagrozil Mock, ki vztraja pri imenovanju Hauserja za novega podpredsednika računskega dvora —, bi to pomenilo nadaljnje poslabšanje političnega ozračja v Avstriji in bi bila ÖVP primorana premisliti svoje zadržanje tudi v drugih političnih vprašanjih, kjer potrebuje vlada dvotretinsko večino, torej tudi glasove ÖVP-jevskih poslancev. Konkretno je v tej zvezi govora zlasti o šolski reformi, vendar se je Mock izrekel proti povezovanju teh dveh vprašanj.

Baje pa je predviden še nadaljnji vrhunski razgovor med Kreiskym in Mockom, tako da vrata do računskega dvora še za nikogar niso bila dokončno zaloputnjena.

fra-ter

Njegova starost (72 let) je za SPÖ povod, da mu „svetuje“ korak v penzijo; pa tudi ÖVP se zanj ne poteguje dovolj odločno, ker mu očitno — kakor trdijo opazovalci — še ni odpustila že omenjene Kraulandove afere, ki jo je v bistvu sprožil prav on.

Vendar pa je ljudski stranki veliko do tega, da bi mesto podpredsednika računskega dvora spet zasedla s svojim človekom. Predvideja je svojega vnetega člana dr. Hauserja, ki se je v parlamentu posebno „izkazal“ med razpravami o pravni reformi, ko je vztrajno zastopal konservativna stališča, npr. v zvezi z zloglasnim § 144 ali pri poskusih, da bi prišlo do bolj človeškega kazenskega prava. Nasprotno pa socialisti razumljivo prav nič niso navdušeni, da bi to važno mesto znova dobila velika opozicijska stranka, čeprav SPÖ sama tega mesta ne more zasedati s svojim članom, če noče popolnoma zapraviti verodostojnost kot stranka, ki se rada priznava k načelom demokracije in se zavzema

Sejem „Alpe-Adria“

od 24. do 30. marca v Ljubljani

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo v času od 24. do 30. marca tradicionalna sejemska prireditev — 19. mednarodni sejem „Alpe-Adria“. Zanj vlada veliko zanimanje ne le v treh sosednjih deželah, marveč tudi v širši Evropi in celo v prekomorskih državah.

Nekdanji sejem obmejne blagovne menjave, ki je bil namenjen predvsem zbliževanju in sodelovanju gospodarstev treh sosednjih držav — Avstrije, Jugoslavije in Italije, se je namreč v zadnjih letih razvil v pomembno mednarodno sejemsko prireditev. Letos bo na sejmu sodelovalo že okrog 600 razstavljalcev iz dvajsetih držav. Dobra polovica (namreč 347) jih bo iz cele Jugoslavije; med tujimi državami bo najmočnejše zastopana Italija (112 razstavljalcev), njej pa bo sledila Avstrija z 68 razstavljalci.

O širokem mednarodnem značaju prireditve pa govori dejstvo, da bodo na sejmu sodelovale tudi Avstralija, Belgija, Danska, Francija, Japonska, Liechtenstein, Nizozemska, Poljska, Tunizija, Španija, Švedska, Švica, Velika Britanija, obe Nemčiji, San Marino in Združene države Amerike.

Na širokem mednarodnem značaju prireditve pa govori dejstvo, da bodo na sejmu sodelovale tudi Avstralija, Belgija, Danska, Francija, Japonska, Liechtenstein, Nizozemska, Poljska, Tunizija, Španija, Švedska, Švica, Velika Britanija, obe Nemčiji, San Marino in Združene države Amerike.

Letos obhajamo 35-letnico zmage nad fašizmom in v Avstriji poleg tega tudi še 25-letnico podpisa državne pogodbe, s katero je postala avstrijska republika spet svobodna, neodvisna in demokratična država. Obe obletnici sta med seboj povezani, saj brez zmage nad fašizmom tudi ne bi bilo zopetne vzpostavitve demokratične Avstrije, ki se ima za svojo osvoboditev zahvaliti boju in žrtvam, ki so jih avstrijsko ljudstvo in drugi svobodoljubni narodi doprinesli v večletni borbi proti najhujšemu nasilju — nacifašizmu.

Ta doprinos v borbi proti fašizmu pa hkrati nalaga tudi obveznosti. V državni pogodbi se je Avstrija obvezala, da bo izruvala korenine nacizma in da bo preprečila vsakršno obnavljanje nacistične miselnosti ali dejavnosti. Poleg te obveznosti, ki je pravnega značaja, pa obstaja predvsem tudi obveznost iz moralnega vidika. Tako država z vsemi njenimi ustanovami kot vsi državljani te države smo dolžni, da čuvamo tradicije protifašističnega boja, da ohranimo časten spomin fašističnega nasilja.

Vendar se je treba vprašati, v kolikšni meri izpolnjujemo te obveznosti? Proti množičnim se pojavom najrazličnejših oblik starega in novega nacizma je le bolj redko zaslediti odločne nastope demokratičnih sil. Predvsem pa se pristojne oblasti izmikajo svojim tozadevnim obveznostim s formalističnim tolmačenjem ustreznih zakonskih predpisov in s tem naravnost dajejo pobudo za še

Študentje iz Gradca

na obisku pri ZSO v Celovcu

Novo izvoljeni odbor Kluba slovenskih študentov v Gradcu se je dne 3. marca prvič po občnem zboru mudil na sedežu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Delegacijo KSŠG sta vodila predsednica Milica Smole in tajnik Toni Čertov.

Zastopniki KSŠG so seznanili predstavnike ZSO o trenutnem delu in akcijah, pa tudi o težavah, s katerimi se bori klub. Za ZSO pa sta tajnik Feliks Wieser in predsednik Gospodarskega odbora Franci Einspieler obrazložila položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter zagotovila klubu vso pomoč pri njegovem delu.

Zastopniki obeh organizacij so bili mnenja, da so tovrstni stiki koristni in da jih je treba še poglobiti. Zato so sklenili, da bo večkrat na leto prišlo do medsebojne izmenjave mnenj.

Sožitje na Koroškem

bolj pobožna želja kot resničnost

Pod predsedstvom škofa dr. Köstnerja je bilo minulo soboto v Celovcu pomladansko zasedanje koroškega škofijskega sveta, ki se je v pretežni meri bavilo z vprašanji sožitja obeh narodov v deželi. Tozadevno poročilo sta zasedanju podala sopredsednika skupnega koordinacijskega odbora dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein.

Dr. Inzko je menil, da je katoliška cerkev na Koroškem v minulem desetletju dala dejanske prispevke za sožitje Nemcev in Slovencev v deželi. Pri tem se je skliceval na sinodalne sklepe, zlasti na dokument o sožitju, ki bi po njegovem mnenju lahko bil model tudi za izvenskerkveno področje. Navajal je razne konkretne akcije, vendar je hkrati moral ugotoviti, da so še mnoga vprašanja nerešena in številne želje neizpolnjene.

Udeležencem zasedanja je spregovoril tudi deželni glavar Wagner, ki je ob tej priložnosti spet ponavljal svoje trenutno posebno priljubljeno geslo o mirnem „sožitju brez pogojev“. Vendar je logiko te njegove politike res težko razumeti, ko na drugi strani vsako obravnavanje morebitnih želj in zahtev manjšine vedno pogojuje s sodelovanjem v sosvetih.

Taka težko razumljiva logika je sloh značilna za trenutno manjšinsko politiko na Koroškem in v Avstriji. Prihajajo do izraza v stališčih vseh treh strank (na deželni in zvezni ravni) do tako imenovanega operativnega koledarja, ki sta ga obe osrednji slovenski organizaciji pre-

dali kanclerju Kreiskemu pri zadnjem razgovoru lanskega decembra. Povsod je slišati, da si ne pustijo postavljati pogojev — toda sami zelo jasno in odločno stavijo vedno spet pogoj, da mora manjšina najprej vstopiti v sosvete in potem bo morda kdo pripravljen poslušati njene želje in razpravljati o njenih težnjah. Pa naj potem kdo reče, da to ni politika pritiska in vsiljevanja diktatov.

Spričo takih dejstev je res težko govoriti o dejanskem uresničevanju mirnega sožitja, ki bi temeljilo na medsebojnem zaupanju in resnični enakopravnosti obeh narodov v deželi. To velja za cerkveno področje in velja enako tudi za splošno družbenopolitično področje, kajti povsod smo še daleč od tiste „poti sredine“, ki bi jo po Wagnerjevem mnenju lahko vsi sprejeli. Do take „poti sredine“ bo pot še zelo dolga, če se bo demokracija razumela le kot matematična enačba: da bo večina s svojo številčno močjo oktroirala številčno šibkejši manjšini rešitve po svojem okusu in sebi v korist. Drugod v svetu so se namreč že priborili do spoznanja, da čim šibkejša je manjšina, tem večjo zaščito potrebuje; to zaščito pa ji mora zagotoviti država — če ji je iskreno od tega, da manjšino ohrani kot obogatitev svojega družbenega in kulturnega življenja.

Morda bodo načela takšne resnično moderne in pravične manjšinske politike prej ali slej našla pot tudi na Koroško in v Avstrijo. Dokler pa se to ne bo zgodilo, bodo gesla o sožitju ostala le bolj pobožna želja kot pa resničnost.

Smrt zaslužnega sindikalnega delavca

V Ljubljani je prejšnji teden po težki bolezni umrl inž. Janez Barborič, član vodilnih forumov zveze sindikatov Jugoslavije in Slovenije ter član CK ZKJ. Do izvolitve za podpredsednika ZSJ je bil predsednik republiškega sveta ZSS.

Na žalni seji, ki jo je vodil predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak, je predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner dejal, da je Janez Barborič pridobil svoje izkušnje in oblikoval svoja stališča v proizvodnji in med delavci. „S svojo dejavnostjo in družbenim ugledom je veliko prispeval h krepitvi razredne usmeritve in k družbenemu ugledu slovenskih in jugoslovanskih sindikatov.“

in nesporna: to mesto bo ponovno dobil član FPÖ, in sicer pravnik in poslanec Broesigke. V teku pa je še boj za prav tako važen položaj podpredsednika. Doslej je to mesto zavzemal ÖVP-jevec Josef Marschall, očitno človek poštenega značaja, ki je bil v zadnji vojni aktiven v protifašističnem odporu, pa tudi v dosednji funkciji ni bil pristanski, čeprav nekateri sumijo, da je ÖVP zaradi njegove „indiskretnosti“ predčasno prišla do zaupnih poročil računskega dvora.

Pomanjkljivo prebujanje javnega mnenja

bolj predrzno izzivanje elementov, ki še 35 let po zmagi nad nacizmom širijo svoj nacistični strup.

Ravno zaradi tega pa zaslužijo toliko večje priznanje organizacije ali posamezniki, ki čutijo potrebo, da vsaj od časa do časa obudijo spomin na nacistična grozodejstva in s tem opozorijo na nevarnost, ki jo skriva v sebi sleherni obnavljanje nacistične miselnosti in dejavnosti. V ta okvir prebujanja javnega mnenja je treba iz zadnjega časa prišteti tudi razstavo in druge prireditve v Celovcu, s katerimi je bila — kakor smo v našem listu že poročali — koroška javnost konfrontirana z zgodovino in posledicami antisemitizma v Avstriji. Prav tako pa sodi v ta sklop tudi sedanja informativna razstava na celovski univerzi, ki z dokumentarnim gradivom obuja spomin na nacizem in njegove zločine ter pripoveduje o doprinosu, ki so ga dali avstrijski demokrati za osvoboditev svoje domovine.

Takih in podobnih pričevanj je žal zelo malo in predvsem z uradne strani se vse premalo pravi v smeri širjenja resnice o polpretekli dobi, o tisti preteklosti, ki je za mnoge v naši državi še vedno „nepremagana“. Nasprotno pa so uradna mesta zelo prizadevna, kadar gre za obrambo „časti“ takih organizacij in oseb, ki jim je skrajno nebrljivo, če jih kdo spomni na njihovo preteklost ali jim očitno, da je njihova današnja dejavnost ideološko zakoreninjena v tisti preteklosti neslavnega spomina. Nezaslišane zaplembe publikacij, ki so svarile pred nevarnostmi neofa-

šizma in desničarskega ekstremizma, so v zadnjem času upravičeno izzvale ogorčenje demokratičnih sil, hkrati pa tudi opozarjale, kako nevarna lahko postane zloraba demokracije in pravne ureditve.

Posebej pri nas na Koroškem pa je treba videti tudi stvari, ki se pojavljajo v zvezi z obujanjem nacionalističnih strasti. Čeprav v zadnjem času veliko slišimo o spravi in zbližanju med obema narodoma v deželi, vendar določeni krogi očitno ne morejo izhajati brez poudarjanja tistega, kar razdvaja. Tako je tudi proslava ob 60-letnici ustanovitve koroškega Heimatdiensta konec minulega tedna v Sentvidu ob Glini dovolj jasno pokazala, kaj si smemo obetati od letošnjega „koroškega jubilejnega leta“. Sodelovanje župana na sentvidski prireditvi pa izstavlja tozadevno spričevalo uradni Koroški in posebej še vodilni stranki v deželi, katere predsednik vedno spet poudarja, da moramo koroški Slovenci brez vsakih pogojev sprejeti rešitve, ki nam jih vsiljuje večina.

Le na robu pa naj bo ob tem še zabeleženo, da so se prav ob 60-letnici KHD na slovenskih podjetjih v Celovcu znova pojavile heimatdienstovske nalepke s protislovenskimi in protijugoslovanskimi gesli, in — kar je posebno značilno — skupaj z nalepkami ANR, znane nemško-nacionalistične organizacije, ki ji splošno pripisujejo tudi izrazit neonacistični značaj. Ali je tako časovno sovpadanje aktivnosti v enaki nacionalistični gonji res samo naključje?

Občni zbor KSŠ na Dunaju v znamenju dejanske enakopravnosti žena

Na predvečer mednarodnega dneva žena je Klub slovenskih študentov na Dunaju dobil predsednico. Poleg nje je v novem enajstčlanskem odboru še šest deklet — brez dvoma prepričljiva manifestacija enakopravnosti žena.

Rednega občnega zbora Kluba se je minuli petek udeležilo okoli 70 slovenskih študentov in gostov. V klubskih prostorih je odhajajoči predsednik Franci Serajnik med drugimi pozdravil predsednika komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL Slovenije Danila Türka, predsednika Zveze socialističnih študentov (VSSÖ) Christiana Capa, predsednika Komunistične visokošolske zveze Walterja Baierja, predstavnika Hrvatskega akademškega kluba Walterja Domanoviča ter predstavnike Kluba slovenskih študentov v Gradcu, tržaške mladine, solidarnostnega komiteja in slovenskih osrednjih organizacij.

Med pozdravi gostov morda večja poudariti besede Christiana Capa, ki je opozoril na pojavljanje desnih ekstremistov na vedno več mestih avstrijske družbe, med drugim na Koroškem, kjer na žalost tudi koroška socialistična stranka v političnem spektru stoji bolj na desni. Možnost za sodelovanje med slovenskimi in socialističnimi študenti pa je videl v skupnem vplivanju na papredne sile v socialistični stranki. Zastopnik komunističnih študentov pa je opozoril na „perverzno“ kandidature Burgerja pri predsedniških volitvah.

Politično poročilo o delovanju Kluba je podal dosednji predsednik Franci Serajnik, ki je delovanje Kluba postavil v luč specifičnih pogojev narodne in študentske organizacije, ki deluje izven selitvenega območja manjšine. Podkrepi je podporo kluba osrednjima slovenskima organizacijama — ZSO in NSKS. Precejšnje mesto v njegovem referatu, ki ga je napovedal kot prispevek za diskusijo, pa je zavzemala kritika osrednjih organizacij koroških Slovencev, katerima je očital demobilizacijo naših ljudi in izolacijo po sprejetju zakona o narodnih skupinah. Kritika je med drugim letela tudi na Zvezo slovenskih organizacij, deloma huiša kot na Narodni svet koroških Slovencev; na drugi strani pa je predsednik Serajnik ugotovil, da so bili stiki Kluba z ZSO poostrejši, njegov predstavnik je celo v odboru ZSO, in da je ZSO Klubu res pomagala, predvsem v tehničnem oziru. Posebno pa priznavanje k antisfašizmu in socialnemu napredku študente prav gotovo približuje ZSO. Morda je huiša kritika ZSO rezultat tega, da klubaši to organizacijo globlje in podrobneje poznajo, s tem pa tudi njene slabosti. Ugotviti je vendar treba, da posamezne kritične opombe brez dvoma imajo svoje realno ozadje, vprašanje pa je, če res določajo značaj narodne politike osrednjih organizacij.

Poročilo o bogati dejavnosti Kluba sta dala tajnika Roman Schellander in Ludvik Druml, ki sta opozorila tudi na določene negativne pojave.

Po razpravi o poročilih predsednika in tajnikov ter po pozdravi gostov in sprejemu 16 novih članov je občni zbor izvolil novi odbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Odbor sestavljajo naslednji odborniki: predsednica je Monika Srienec, podpredsednica Olga Vouk, tajnika sta Jože Einspieler in Herbert Pavlič, blagajnik Franc Vavti, kulturni referent Tatjana Zelchen, časnikarski referent Uši Kelih, nadaljnji člani odbora pa so

Eda Velik, Maja Haderlap, Stanko Pörsch in Leni Verdel. Izvolili so tudi tri preglednike.

Nova predsednica je predstavila delovni program novega odbora, ki prevzema tudi nekaj akcij, ki jih

morda tudi, da so klubaši v Klubu slovenskih študentov pričeli tudi z galerijsko dejavnostjo ter so na dan občnega zbora že otvorili razstavo del Karla Vouka in Marka Dumpelnika.

je pripravil še stari odbor. Precej delovnih točk se nanaša na obletnice v letošnjem letu, predvsem na obletnico zmage nad fašizmom in državne pogodbe. Omeniti kaže

Ob koncu je občni zbor sprejel resolucijo, ki zavzema stališče do trenutno aktualnih vprašanj (o vsebini resolucije poročamo posebej — op. ured.).

Opozorilo na nevarnost desnega ekstremizma in neofašizma

V resoluciji, ki so jo sprejeli na občnem zboru Kluba slovenskih študentov na Dunaju, izražajo naši študentje globoko zaskrbljenost sprči množičnih se provokacij desnoekstremističnih in neofašističnih skupin v Avstriji. Hkrati pa odločno protestirajo proti skrajno popustljivemu odnosu pristojnih oblasti do neofašističnih sil.

Posebej protestirajo študentje proti škandalozni zaplenitvi znanstvene publikacije o desničarskem ekstremizmu v Avstriji po letu 1945 ter ugotavljajo, da ta ukrep brez dvoma predstavlja edinstven pravni akt v drugi avstrijski republiki. V tej zvezi potrjujejo svojo neomejeno solidarnost z izdajatelji omenjene knjige ter poudarjajo, da visoko cenijo delo dokumentacijskega arhiva avstrijskega odpora.

Ob tej priložnosti so študentje pozdravili pobudo zveze avstrijskih

visokošolcev in drugih organizacij ter osebnosti za ustanovitev komiteja, ki se zavzema za prepoved kandidature v Italiji pravno veljavno obsojenega terorista Norberta Burgerja ter za prepoved neofašistične NDP. Poudarili so svojo pripravljenost, da dejavnost takega komiteja odločno podprejo.

Svojo resolucijo so študentje naslovili na zveznega kanclerja ter notranjega in pravosodnega ministra, ki so jih pozvali, naj ugodijo njihovim zahtevam. Vsebinsko resolucije pa je Klub slovenskih študentov na Dunaju posredoval tudi sredstvom množičnega obveščanja in s tem dal tvoren prispevek k opozarjanju javnosti na čedalje številnejša izzivanja desnoekstremističnih in neofašističnih sil v Avstriji in s tem na naraščajočo nevarnost za demokracijo v naši državi.

DOGODEK IZREDNEGA KULTURNEGA POMENA:

Izšla je tretja knjiga Slovarja slovenskega knjižnega jezika

„Gre za enega največjih podvigov slovenstva,“ je bilo rečeno na tiskovni konferenci v Ljubljani, ko so pred nedavnimi predstavljali tretji zvezek Slovarja slovenskega knjižnega jezika, ki ga izdaja Državna založba Slovenije. Poudarili so, da je to prva zares pomembna identifikacija slovenstva na jezikovnem področju. Zato je toliko bolj pomembno, da se to monumentalno delo naseli v zavesti slehernega slovenskega izobraženca — da ni samo v okras javnih in zasebnih knjižnic, marveč priročnik v nenehni vsakdanji rabi.

Upravnik inštituta za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti akademik dr. Bratko Kreft je izid tretje knjige Slovarja slovenskega knjižnega jezika imenoval „dogodek izrednega kulturnega pomena“. In to v resnici tudi je: tretja knjiga, ki obsega gesla od Ne do Pren, ima 1080 strani velikega formata ter je — kakor že prej izšli prvi dve knjigi — sad dolgoletnega znanstvenega dela. Sestavljanje in urejanje prvih treh knjig je trajalo petnajst let, nadaljnjih deset let pa bo predvidoma še potrebnih, da bosta izšli tudi še četrta in peta knjiga; četrta zvezek bo predvidoma izšel leta 1985, zadnja, to je peti pa ob koncu desetletja.

Strokovnjaki so ob predstavitvi slovarja navajali zanimive podatke o slovenskem jeziku. Tako obsega registrirano slovensko besedišče pol milijona besed, od teh pa jih bo v petih knjigah Slovarja slovenskega knjižnega jezika zajetih „samo“ 110.000. Ostale besede bodo zajete v posebnih slovarjih posameznih strok, ki jih pripravljajo sekcije terminološke komisije pri SAZU. Pri tem izrecno poudarjajo, da ničesar, kar je živega, ne bodo zanemarili, kajti

Nastop 6000 pevcev na letošnjem pevskem taboru

Za letošnji pevski tabor v Sentvidu pri Stični, ki bo dosegel višek z nastopom 6000 pevcev, so priprave že v polnem teku. Kakor smo v našem listu že poročali, bo na zaključni prireditvi sodelovalo nad 200 zborov iz vseh predelov slovenskega kulturnega prostora.

Uvod v tradicionalni pevski tabor bo kulturni teden, ki se bo pričel 14. junija z nastopom folklorne skupine „France Marolt“ (ki obhaja letos 30-letnico svojega uspešnega delovanja). Dne 15. junija bo Mestno gledališče ljubljansko na prostem uprizorilo „Miklovo Zalo“. Domača dramska skupina se bo predstavila 18. junija in 20. junija bo sledil literarni večer v novi krajevni knjižnici, kjer bodo odprli razstavo Kardeljevih del.

Pevsko srečanje se bo začelo v soboto 21. junija s slavnostnim koncertom zamejskih in domačih zborov v Sentvidu, medtem ko bo več zborov nastopalo ta večer po sosednjih krajih Dolenjske. Višek celotne prireditve pa bo v nedeljo 22. junija, ko bo na zaključnem koncertu sodelovalo več kot 200 zborov s skupno okoli 6000 pevcev in pevcev. Na tej prireditvi se bodo posebej poklonili tudi lani umrlemu našemu skladatelju in harmonizatorju Pavletu Kernjaku — z njegovo pesmijo „Rož, Podjuna, Zila.“

Letošnji 11. pevski tabor bo potekal pod geslom „Pojo naj ljudje!“, bo pa med drugim posvečen tudi letošnji 35-letnici zmage nad fašizmom.

„Koroška poje“

tradicionalna revija pevskih zborov

Pod naslovom „Koroška poje“ je pripravila Krščanska kulturna zveza v Celovcu tudi letos svojo tradicionalno revijo pevskih zborov. Več kot dvajset skupin se je zvrstilo v pestrem sporedu: pevski zbori iz obeh osrednjih kulturnoprosvetnih organizacij, ki so se jim pridružili še ena folklorna skupina in dva instrumentalna ansambla. Medtem ko so na lansk prireditvi sodelovali zbori iz Roža in z Gur, je bila letošnja revija v znamenju podjunskih zborov, poleg katerih so nastopile še tri skupine s slovenske gimnazije, kvintet dunajskega krožka in celovski „Gallus“, kot gosta pa mešani pevski zbor „Lojze Bratuš“ iz Gorice ter mešani pevski zbor „Prežihov Voranc“ iz Raven na Koroškem.

Za ljubitelje slovenskega petja in glasbe, ki so napolnili veliko dvorano Doma glasbe, je bila prireditev brez dvoma bogat kulturni užitek,

saj je bil spored tako obsežen, da je bilo slišati tudi kritične pripombe, češ da bi tudi malo manj bilo dovolj (predvsem pa bi brez vsake škode lahko odpadla povezovalna beseda — tako se je glasila sodba številnih obiskovalcev). Kvalitetno je segala paleta zborov od bolj „začetniških“ poskusov vse tja do res zavidljive višine; obenem pa je bila nepreslišna tudi govorica kvantitete, tako da je bila tudi ta prireditev prepričljiva izpoved nezlomljive življenjske volje koroških Slovencev in njihove zvestobe slovenski besedi, slovenski pesmi.

Na prireditvi so bili tudi številni častni gostje, med njimi jugoslovanska konzula Naberžnik in Popovič, škof dr. Köstner in prelat Zechner, celovski župan Guggenberger, predsednika obeh osrednjih organizacij dr. Zwitter in dr. Grile, predsednik SPZ Polanšek in mnogi drugi.

Kulturni sporazum med Gradiščansko in SR Hrvaško

Prejšnji teden so v Železnem, glavnem mestu Gradiščanske, podpisali sporazum o sodelovanju na kulturnem področju med deželo Gradiščansko in SR Hrvaško. To je brez dvoma velik korak k utrjevanju dobrososedskih odnosov med obema deželama, posebno pa

v korist hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem, ki je v ta sporazum vključena.

Tako bo v teku prihodnjih dveh let prišlo do številnih medsebojnih akcij. Med drugim gre za skupno delo o zgodovini gradiščanskih Hrvatov, zaključek dela za gradiščansko-hrvaški slovar, sodelovanje na simpoziju v Modvincih ter izmenjavo dramskih in folklornih skupin. Razen tega pa je predvidena tudi pomoč gradiščanskim Hrvatom s strani matičnega naroda. Zato je povsem razumljivo, da gradiščanski Hrvati sporazum pozdravljajo in ta dokument smatrajo za izredno pomemben, ker je sad čedalje boljših odnosov med dvema sosedama. S tem v zvezi gradiščanski Hrvati naglašajo pomen nedavnega obiska zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Josipa Vrhovca v Avstriji, ko se je avstrijska vlada obvezala, da bo storila vse za nemoten razvoj hrvaške narodne skupnosti.

Največjega pomena za gradiščanske Hrvate bo brez dvoma sodelovanje s SR Hrvaško na področju književnosti in zgodovinopisja, ki bo tej narodni skupnosti zapolnilo dosedanje vrzel na tem področju. V zvezi s tem sporazumom so gradiščanski Hrvati v svojem glasilu „Hrvaške novine“ zapisali: „Pomoč matične dežele na kulturnem področju nam je gradiščanskim Hrvatom v Avstriji potrebna vsaj tako kot vsakdanji kruh.“

Sporazum je za gradiščansko deželno vladu podpisal deželni svetnik in referent za kulturo dr. Gerald Mader, za SR Hrvaško pa član izvršnega sveta sabora SR Hrvaške in predsednik republiškega komiteja za prosveto, kulturo, fizično in tehnično kulturo dr. Stipe Šušar.

Naše žene praznovala mednarodni dan žena

v Celovcu . . .

V soboto 8. marca so žene južne Koroške slovesno obhajale mednarodni praznik žena. Osrednja prireditev je bila v Celovcu v dijaškem domu SŠD, kjer se je zbralo nad sto žena. Ob tej priložnosti je bil, kakor je to navada tudi občni zbor.

Poleg celovške osrednje prireditve je bila podobna tudi v Železni Kapli, kjer so žene iz Kaple in kapelških grap prav tako uspešno obhajale svoj praznik.

Tokratni praznik pa je bil še bolj pomemben zaradi tega, ker so žene letos obhajale tudi 70-letnico tega borbenega dneva naprednih žena sveta.

Predsedstvo ZSZ

Kapelške žene praznovala mednarodni dan žena

Celovške osrednje jubilejne prireditve mednarodnega dneva žena, so se udeležili tudi jugoslovanski konzul Alfonz Naberžnik s soprogo, konzul Zarol Šandor, tajnik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, zastopnica Avstrijskih demokratičnih žena Mimica Töplitzer ter predstavnice ženskih organizacij iz Slovenije.

Poleg predsednice Zveze slovenskih žena Milene Gröblacher je na slavnostni prireditvi spregovoril in čestital tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, čigar govor objavljamo na prvi strani.

Predsednica ZSZ Milena Gröblacher je v svojem govoru zgodovinsko osvetlila vlogo ženskega gibanja, ki letos 8. marca praznuje oz. obhaja 70-letnico svojega obstoja. Takrat je veljala borba žena za njihovo enakopravnost. Teh 70 let borbe in prizadevanj je veliko do prineslo v korist žena — možnost šolanja, volilno pravico in druge ugodnosti, vendar zastavljeni cilji v celoti še dolgo niso povsod rešeni.

Konkretno pri nas na Koroškem nam 8. marec narekuje posebne naloge, je naglasila tov. Gröblacher. Člen 7 avstrijske državne pogodbe, ki smo si ga koroški Slovenci priborili v težkih dneh minule vojne, mora biti izpolnjen do zadnje črke. V tej smeri gre tudi pomen operativnega koledarja, ki sta ga predložili zveznemu kancelerju Kreiskemu obe osrednji politični organizaciji koroških Slovencev. Naša v ZSO včlanjena organizacija žena s svojo podporo krepi in podpira politična prizadevanja v skupnem nastopu v narodnostnih vprašanjih napram vladi, da se z

združenimi silami doseže pravična ureditev člena sedem.

Velik poudarek je tov. Gröblacherjeva dala predšolski in šolski vzgoji. Glede otroških vrtcev, ki so izključno samo nemški, je menila, da se bo treba močnejše prizadevati, da bo vsaj ena skupina v teh vrtcih dvojezična. Dvojezični vrtci, ki danes privatno delajo v Škocijanu, Šentjakobu in Celovcu, še zdaleč ne pokrijejo potreb na našem ozemlju. Isto velja za prijave k dvojezičnemu pouku na osnovnih in glavnih šolah.

Tov. Gröblacher je orisala tudi delo organizacije, ki je bilo pestro in bogato. Zavzemala se je tudi, da bi naše žene sodelovale na bližnji podijski diskusiji (sodelovale bodo ženske organizacije iz cele Avstrije) in tam seznanile ta forum s delom in cilji naše organizacije. Ker je bilo delo organizacije uspešno, je stari odbor dobil razrešnico. Pri volitvah je bil ponovno potrjen stari odbor.

Naj še povemo, da sta našim ženam čestitala k prazniku podpredsednica RK SZDL Blaha Tilka v imenu slovenskih žena iz Slovenije in predstavnica Avstrijskih demokratičnih žena Mimica Töplitzer.

V spomin na praznovanje mednarodnega dneva žena, so zastopnice ženskih organizacij iz Slovenije poklonile naši ženski organizaciji lep knjižni dar. ZSO in jugoslovanski konzulat v Celovcu pa vsaki ženi rdeče nageljne.

Za lep kulturni okvir so poskrbeli recitatorji in recitatorke slovenskega dijaškega doma SŠD, ki so predstavili odlomke iz del velikih slovenskih besednih ustvarjalcev — Prežihovega Voranca, Franca Bevka in drugih. Po oficialnem delu je bil družabni del v obliki zakuske, na katerem so imele ženske priložnost v prijetni družabnosti in sproščenosti obhajati svoj veliki praznik.

. . . v Železni Kapli

Predsednica krajevnega odbora ZSZ v Železni Kapli

Polna je bila dvorana hotela Obir preteklo nedeljo, ko so se zbrale žene domače občine in tudi iz drugih krajev, da praznuje svoj praznik MEDNARODNI DAN ŽENA. Praznovala so skupno — neglede na politično prepričanje ali pripadnost ter neglede svoje govorice. Vse navzoče je pozdravila za krajevni odbor ZSZ v Železni Kapli Helena Kuhar; med njimi predsednico ZSZ Mileno Gröblacher in tajnico Ančko Kokot, podpredsednika ZSO Janeza Wutteja, Andreja Kokota, predstavnico krajevnega odbora zveze socialističnih žena Silvijo Haderlap, ter podžupana Mihija Kuharja. Zahvalila se je domačim ženam za vse darove, pa tudi za opravljene priprave za ta dan.

Lepo so se prepletale točke sporeda tega popoldneva, ki jih je napovedovala Sonja Kuhar.

Po pozdravu sta korajžno zapeli Martina in Mihaela, nato pa moški zbor SPD „Zarja“ pod vodstvom

Jozka Wrulicha. Kuhar Peter je čestital ženam v imenu društva in povedal, da je bila rešitev delovnih mest v Reberci tudi za prenekatere žene velikega pomena. Silvija Haderlap je v obeh deželnih jezikih pozdravila zborovanje v imenu socialističnih žena. Predsednica Milena Gröblacher pa je povedala, da so žene v 70 letih vztrajnega prizadevanja in boja dosegle že velike napredke, da pa žene še nimajo povsod enakih pravic. S tem mora biti solidarna tudi naša žena, njena posebna naloga pa je, da s posredovanjem svoje materinščine in prijavi k dvojezičnemu pouku nenehno skrbi, da slovenski jezik, otrok in narod tudi v svojem domačem kraju ne bo zatiran. Skratka, goji naj **narodno zavest**, ki bo vsakomur velevala spoštovati tudi svojega soseda.

Mihi Kuhar je prinesel pozdrave župana in občine, ki se veseli, da žene prav v Železni Kapli tako zavestno praznujejo ta dan. Nato je mladinski pevski zbor pod vodstvom Helene Sticker navdušil s svojo ubranostjo. Bojan je v pesmih na kitari napenjal prav šaljive strune, Rozana in Urši pa sta skupno recitirali.

Kulturni spored je spet zaključil moški zbor domačega društva. Vsem, ki so sodelovali s prispevki in olepšali praznik žena velja najlepša hvala. Ženam pa kličemo, da se prav tako številno odzivajo vabilom krajevnega odbora (Zveze slovenskih žena) tudi v bodoče.

M. Travnik

Ansambel „Kosta Abraševič“ v Celovcu

Folklorni ansambel „Kosta Abraševič“ iz Skopja se je prejšnji četrtek na poti v Zahodno Nemčijo ustavil v Celovcu, kjer je bil gost Zvezne gimnazije za Slovence. V auli je za dijakke priredil pester folklorni nastop, v katerem je predstavil vrsto jugoslovanskih plesov in pesmi. Goste iz najjužnejše jugoslovanske republike je v imenu gimnazije pozdravil ravnatelj dr. Reginald Vospernik, ki je gostom zaželel mnogo uspeha na turneji po Nemčiji, kjer bodo obiskali Stuttgart in druga mesta, kjer bodo nastopali pri društvih svojih rojakov, ki so na začasnem delu. Ravnatelj je lahko še pozdravil vodjo manjšinskega šolskega oddelka pri koroškem dež. šolskem svetu inšpektorja Rudija Vouka, konzula SFRJ v Celovcu Alfonza Naberžnika in vicekonzula Popoviča, bivšega ravnatelja dr. Zablatnika ter zastopnika obeh kulturnih organizacij koroških Slovencev.

Gostje iz Skopja so v svojem pestrem sporedu predstavili ples in pesmi jugoslovanskih narodov, pri čemer so bile posebno zanimive raznolikosti tako s pevskega kakor plesnega področja, posebno pa, kar zadeva pestrost narodnih noš. To je brez dvoma bila lepa predstavitev pevske in folklorne kulture za dijakke slovenske gimnazije, na kateri so imeli priložnost spoznati del kulturnega ustvarjanja jugoslovanskih narodov.

Za goste iz Skopja sta SPZ in KKZ priredili še kosilo, zatem pa so se podali na dolgo pot v Zahodno Nemčijo.

Mladi rod v znamenju pomladi

Izšla je številka 7—8 šolskega lista Mladi rod za meseca marec in april. Razumljivo je, da je tokrat Mladi rod povsem v znamenju pomladi, to je tistega letnega časa, ko — kakor pravi uvodna pesem — Vijolica v grmu se lahko smehlja: „Oh vigrad je prišla v deželo!“ Marjetica ljubka se z žarki igra, metuljčkom se klanja veselo.

O težko pričakovani pomladi s toplimi sončnimi žarki, ko se prebujajo narava ob čebljanju ptic, pripovedujejo pesmi in spisi Anice Černejeve, Milke Hartmanove, Srečka Kosovele, Jelke Bakule, Vide Brest, Zarka Petana in še drugih sodelavcev. Nadalje piše dr. Pavle Zablatnik o običajih „za veliko noč“, Blaž Singer o posebnostih Bistrice v Rožu, Rezka Kapus o Bilčovu, Herman Germ o Lipici in lipicancih. O življenju otrok v dvojezičnem vrtcu v Šentprimozu poroča Simona Pörsch, o „Pavlih-čevih dogodivščinah“ Florjan Lipuš in o „Storžičevem gornem možu“ Valentin Polanšek. Kot po navadi nas tudi tokrat razveseljuje stalni rubriki Domoznanski sestavki Milene Pipp in Zanimivosti narave, ki jih prireja Marta Velik. Naj še omenimo, da je v tej številki zastopana slikarica „Tinček ujame sonce“, ki sta jo založili Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Mladinska knjiga. Seveda najdemo še prispevke znanih slovenskih pisateljev, kot Lovro Kuhar-Prežihov Voranc, Leopold Suhodolčan, Matej Bor, Pavel Golia, katerim se pridružuje še vrsta domačih avtorjev, med njimi tudi mladih šolarjev, ki se uspešno skušajo v „pisateljevanju“. To številko je ilustrirala Marička Koren, ovitek pa Jelka Reichmann in Ančka Gošnik-Godec.

Mladi rod je silno zanimiv, bogat in privlačen in to ne samo za šolsko mladino, marveč tudi za odrasle, ki bodo svojo zahvalo urednikom pokazali s tem, da ga bodo brali in pa tudi naročili. Cena posamezne številke Mladega roda znaša 10 šilinov, naročite pa ga lahko na naslov: „Mladi rod“ Postfach 45, 9021 Klagfurt/Celovec.

Radišani v Ludbregu na Hrvaškem

Z nekaj društvii na Koroškem, v Sloveniji in na Tržaškem ima Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ že večletne tesne medsebojne stike. Lani je bilo sklenjeno prijateljstvo tudi še s Kulturno-umetniškim društvom „Anka Ošpuh“ iz Ludbrega v SR Hrvaški. Hrvati so junija prišli na Radiše z ženskim zborom, s folkloro in tamburaši. Na tem prvem srečanju je prišlo tudi do dogovora o nadaljnjem sodelovanju.

Tako so radiški kulturni delavci prejeli vabilo, da se vključijo s svojim prispevkom v proslavo 8. marca, mednarodnega dneva žena. Vabilo so radovolje sprejeli in se na ta dan odpravili v Ludbreg pri Varaždinu, kjer sta moški in mešani zbor pod vodstvom Stanka Wrulicha izvedla svoj nastupirani spored v katerega je bilo tudi vključeno skioptično predvajanje „Radiše v pesmi in sliki“. Poleg prikaza radiške kulture in kraja, pa je bil na sporedu še nastop domačega, torej ludbreškega ženskega zbora, recitatorske skupine in folklornega ansambla. Bila je to mogočna prireditev in veliko doživetje, ne samo za občinstvo, temveč tudi za nastopajoče.

Na takih srečanjih pa tudi ne gre brez sproščene družabnosti. Pravo svatovsko gostijo so pripravile krajanke

ZVEZA SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO, tov. Feliksom Wieserjem

OKRAJNA PISARNA PLIBERK posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

18. 3. 1980
tov. dipl. inž. Feliks Wieser
narodno-politična in gospodarska vprašanja

Slovensko prosvetno društvo Radiše vabi na igro

„DVA BREGOVA“
(Anton Leskovec — Marjan Belina)

v nedeljo 16. marca 1980 ob 14.30 uri
v Kulturnem domu na Radišah. Nastopajo domači igralci, režijo ima Sonja Ban.

Prisrčno vabljeni!

ČESTITAMO!

Ogris Kristijan iz Slov. Plajberka, absolvent slovenske gimnazije v Celovcu in odbornik ZSO je pred dnevi diplomiral na dunajski univerzi.

Novemu diplomiranemu inženirju iskreno čestitamo!

iz bližnjega kraja. Topli pozdravi predsednice Kulturno umetniškega društva „Anka Ošpuh“ Katice Bobnerič in predsednika občinske skupščine Draga Navanka, brezprimerno gostoljubnost domačink in ognjevitih hrvaških temperament so kmalu privedli do tistega vzdušja, v katerem ne bi bilo več najti dolgočasnih obrazov. V veselih urah so bile kaj kmalu odstranjene vse ovire sporazumevanja med Hrvati in Slovenci z Radiši.

Na splošno so se eni in drugi ustrdili v prepričanju, da se naj tako srečanja obnavljajo in prijateljski stiki urdijo. 250 km dolga razdalja med Radišami in Ludbregom naj pri tem ne bo ovira.

Zanimiv posvet o komunalni politiki na Radišah

Komunalnopolitični odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je preteklo soboto vabil občinske odbornike, izvoljene na samostojnih slovenskih kandidatih listah, kakor tudi tiste slovenske odbornike, ki so v občinske odbore bili izvoljeni na listah socialistične in komunistične stranke, na poldnevni strokovni posvet v Kulturni dom na Radišah. Za predavatelja je priredil povabil dr. Roberta Gassnerja, strokovnjaka na področju občinskega prava, po rodu gradiščanskega Hrvata.

Posvet je bil izredno zanimiv, zlasti pa je bilo izvajanje dr. Gassnerja za udeležence nadvse poučno in koristno. Že sami naslovi predavanja so bili obetavni, dr. Gassner pa je s svojimi izjavami povsem pritegnil pozornost poslušalcev. Predavatelj je najprej govoril o splošnem občinskem redu in pravni ureditvi za prostorsko načrtovanje, zatem pa še o instrumentih za gospodarsko pospeševanje regij, ki so gospodarsko nerazvite in iz katerih se prebivalstvo izseljuje.

Kot že zapisano, je govornik nazorno orisal pravno ureditev občine ter njenih možnosti vplivanja na prostorsko načrtovanje, prav tako pa je dal tudi jasen vpogled v politiko pospeševanja gospodarsko nerazvitih pokrajin oz. regij. Čeprav je bilo predavanje zasnovano na izključno strokovnem področju, je bilo iz izvajanja dr. Gassnerja jasno razvidno, da se v primeru južne Koroške in Gradiščanske kažejo podobnosti, zlasti kar zadeva razvijanje oz. zapostavljanje določenih predelov tu in tam, s tem pa tudi dejstvo, da je odstotek ljudi, ki se morajo voziti na delo, v obeh primerih zelo velik. Seveda so taki primeri prisotni tudi v drugih deželah Avstrije, kjer pa večinoma prevladajo načrti, sprejeti vzajemno s prebivalstvom.

Predavanju dr. Gassnerja je sledila diskusija, v kateri je v glavnem prišlo do izraza mnenje, da so občinski odbori v veliki meri vezani na milost in nemilost deželne oblasti. Bil mnenja, da so taka predavanja zelo koristna in da je z njimi treba nadaljevati. Prav v luči te ugotovitve pa so kot skrajno depasirani izzveneli prispevki, ki jih je v diskusiji dal vodja biroja Kluba slovenskih občinskih odbornikov Franc Wakounig. Prišla je namreč znova na dan povsem zgrešena in neupravičena trditev, da tisti občinski odborniki, ki niso bili izvoljeni na enotnih listah, ne morejo zastopati interesov slovenske narodne skupnosti, kar z drugimi besedami pomeni, da je bil ravno ta posvet najboljši dokaz take širine, saj je ZSO vabila vse odbornike ne glede na to, na kateri listi so bili izvoljeni, kar pri podobnih prireditvah kluba ni vedno slučaj.

Zato je bilo na radiški prireditvi pravilno poudarjeno, da so taki „prispevki“ na posvetu izključno strokovnega značaja povsem zgrešeni, hkrati pa tudi škodujejo akcijski enotnosti, ki je potrebna koroškemu Slovincem v skupnem boju za uresničitev pravic, zagotovljenih v državni pogodbi.

Zato je bilo na radiški prireditvi pravilno poudarjeno, da so taki „prispevki“ na posvetu izključno strokovnega značaja povsem zgrešeni, hkrati pa tudi škodujejo akcijski enotnosti, ki je potrebna koroškemu Slovincem v skupnem boju za uresničitev pravic, zagotovljenih v državni pogodbi.

Bliža se Gast 80

Kakor smo že poročali bo letošnji sejem gastronomije in turizma „Gast 80“ nekoliko krajši. Upoštevajoč željo razstavljalcev, je nadzorni odbor celovškega sejma sklenil letošnjo „Gast 80“ skrajšati na šest dni. Sejem bo torej zasedal od 21. do 26. marca. Ne samo da bo skrajšan čas razstave, tudi vsebinsko se bo razstava strogo oklepala smeri strokovne izravnave, kar je v splošnem trend sejemске dejavnosti.

„Gast 80“ bo tudi tokrat pomemben dejavnik na področju domačega turizma. Kot najbolj privlačna atrakcija sejma bo vsekakor 8. mednarodno tekmovanje mladih kuharjev, na katerem bodo letos sodelovala tri moštva in sicer iz Avstrije (Dunaj), Jugoslavije (Maribor) in Italije (Trst). Pred nedav-

nim so se v Celovcu srečali vodje teh skupin, da se pomenijo o pogojih tekmovanja.

Druga izmed mnogih posebnosti sejma gastronomije in turizma bo mednarodni bife. Poleg dnevno dveh bifejev, so organizatorji sejma adaptirali tudi lasten paviljon. S tem hočejo dati tej panogi kulinaricnih užitek še prav poseben poudarek. Za svoje sposobnosti bodo kreatorji bifejev nagrajeni z dragocenimi trofejami — z zlatim, srebrnim in bronastim krožnikom. Namen tega tekmovanja je, poudariti pomen kuhinje, ki igra v današnjem turizmu vedno večjo in pomembno vlogo. Tekmovanje bifejev se bo odvijalo tako, da bodo proizvode zvečer prodali, še prej pa jih bodo ocenili in končno nagradili.

koder je na prostem zavlil na desno dol v pritlično kamro. Mici je stopila bliže k nečkinemu oknu in je oprezala, kam se je podal.

„Bo malo pogledal svoje stvari!“ je rekla.

Kamra je bila skupna spalnica Domna in najstarejšega domačega sina, odkar je zlezel iz otroških hlač in se hišni rod pomnožil za ljubke štiri brate. Bila je prezačena in lepo urejena, četudi preprosto. Vsaka reč je bila na določenem mestu. Ob vstopu pa se je Domen zavzel: v železni peči je prasketalo. Kdo je zakuril? Nasmehnil se je. Težko bo uganiti! Na njegovi omari je čakal ključ. Pred odhodom lani ga je bil izročil drobni gospodinj. Odprl je omaro. Obleke — ni jih bilo mnogo — so visele miroljubno in se zasmajale vanj kakor prešerni mladostni soletniki. Na polici so lepo poravnane srajce, na vratic pisane kravate. Vse perilo je izbrano urejeno. Dišalo je po milu, zdravem domačem prtu in oprani dobri ovčji volni. Spodaj so stali v ravni vrsti čevlji in se svetili, kot bi jih nekdo vsak dan položil. Domnove lastnine ni bilo mnogo, a kar je imel, le ni bila cenena šara. V omarici je shranjena stara žepna ura z usnjenim pasom, kakršnega so kdaj uporabljali namesto veržice. Poleg druge drobnarije so bile še fotografije, svatovske rože in dve prazni cigaretni dozi.

Iz kota je privlekel vegast čevljarski stol in se vsedel v bližino peči. Stol je prinesel še raz Prevrje. Otrok je še bil. Dal mu ga je možiček, ki ga ni maral vleči s sabo v šentilpiške Rute. Tako je čul od svojcev. Poslušal je živahno prasketanje ognja. Hotel je biti sam. Zdaj je vedel, zakaj. V njem je zaživel Minka. Razbolela se mu je duša, kot tedaj, ko je moral verjeti, da je Minka res umrla.

Prav tako je sedel Domen dvajseti dan po tistem v svoji kamrici pri Sončarju. Medtem je potekel njegov dopust. Obiskal je svoje najbližnje sorodnike, kakor je želela

5. Rožanski izobraževalni teden

(OD 10. DO 16. MARCA 1980)

Prireditelji: SPD „Kočna“ v Svečah, SPD „Bilka“ v Bilčovsu, SPD „Gorjanci“ v Kotmari vasi, SPD „Rož“ v Šentjakobu v Rožu, KD „Peter Markovič“ v Rožeku, SPD v Šentjanžu

S P O R E D :

Petek 14. marca

ob 20.00 uri v gostilni „Pri kosi“ na Ravnah pri Rožeku
Recital: „Oton Zupančič“

Sobota 15. marca

ob 14.00 uri v ljudski šoli v Bilčovsu: Otroški popoldan. Forum aktualnih vzgojnih vprašanj — šolski psih. dr. Gert Lach
ob 19.00 uri v gostilni „Pri Adamu“ v Svečah — „Boj na požiralniku“, film po istoimenski noveli Prežihovega Voranca

Nedelja 16. marca

ob 15.00 uri v ljudski šoli v Kotmari vasi — 5 pesmijo v pomlad

Cenjenim naročnikom

Z današnjim izvidom Slovenskega vestnika ste prejeli pošto položnico za vplačilo naročnine. Stara navada, da se v začetku novega leta (tokrat za majhno zamudo) poravnajo stare obveznosti in računi, nas sili, da vas naročnike in bralce Slovenskega vestnika spet opomnimo, da poravnate naročnino, ki znaša letno 120 šillingov. Vse tiste naročnike, ki so s plačilom naročnine v zaostanku, vljudno prosimo, da bi se poslužili priloženih položnic in poravnali naročnino.

Nas, upravo lista, in vas naročnike in bralce veže skupna obveznost. Uprava skrbi za redno izhajanje in dostavljanje lista, bralci in naročniki pa naj bi skrbeli za redno plačevanje. To bi bila najidealnejša oblika harmoničnega dela med bralci in izdajatelji lista. List prihaja k vam točno tedensko kot zaželen gost, ki vas ne samo razvedruje, temveč tudi seznanja z dogodki doma in po svetu ter hkrati tudi več duševni obzor. Storitvi tudi vi svojo dolžnost, ki jo imate do svojega in našega skupnega glasila s tem, da plačate naročnino, ki je res malenkostna v primerjavi s skrbmi in trudom, ki ju je treba vložiti v eno samo številko izvoda.

Vsem tistim, ki so naročnino že poravnali, pa se zahvaljujemo za njihovo uvidevnost in zvestobo listu. Hkrati naprošamo bralce, da bi v krogu svojih znancev širili list in mu pridobivali novih naročnikov.

Uprava

Ob 35-letnici zmage nad fašizmom in 25-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe vabi Zveza slovenskih organizacij ob svoji 25-letnici na

FILMSKI VEČER
(z diskusijo)

- v petek 14. marca 1980 ob 19.30 uri v Kulturnem domu v Dobri vasi
- v soboto 15. marca 1980 ob 19.30 uri v gostilni Stekl v Globasnici
- v četrtek 20. marca 1980 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu

Film „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni“ obravnava dogajanja na Koroškem po drugi svetovni vojni (zmaga nad fašizmom, podpis avstrijske državne pogodbe, delovanje koroškega Heimdienst, podiranje dvojezičnih napisov v letu 1972 in solidarnostno gibanje). Po filmu se bomo pogovorili o aktualnih problemih in vprašanjih.

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKE ATLETSKE KLUB vabi na 1. prvenstveno tekmo, ki bo v nedeljo 16. marca

ASV Annabichl - SAK

ASV Annabichl pod 23 — SAK pod 23

ob 10.15 uri

ob 8.30 uri

na nogometnem igrišču v Annabichlu. *Prisrčno vabljeni!*

Valentin Polanšek

22

BRATOVSKA JESEN

I. del

„Ali naj sporočim bratu, da si tukaj?“ je vztrajala. Mija se je približevala okoli peči, zato je hitro šepnil Domen:

„Se bova že še pogovorila.“

Ni si bil na jasnem, ali ga je razumela. Mija je pristopila in se sukala tako, kot bi bila ona Domnova:

„Jeli, kako je Janja podobna Minki?“

Domen jo je samo pogledal. V Mijinih očeh pa je videl vznemirljiv lesk. Spet je ljubosumna, si je priznaval Domen na tihem.

Mici je prinesla kitaro. Janja jo je prijela, pa začela gosti in peti razposajeni ukrajinski ples. Kako divje se je razživila s pesmijo! Mikalo jo je, da plane sred Sončarjeve izbe in poskoči, da se od življenjske radosti zaguga neskončna ravnina ob Dnjepru, čudovita, daljna domovina na ne vzhodu.

„Kako zna!“ jo je občudovala Mija.

„Doma v Ukrajini ni bila navaden človek,“ je pojasnjevala potišano Mici.

„Dobra je, res!“ je priznal vznemirjeno tudi Domen.

Ker je gospodinja prinesla Janji čaja in flancatov, katerim pa v Ojstrovini pravijo suhi krapci, je odšel Domen iz izbe. Na misel mu je prišlo, da pogleda svoje reči spodaj v kamri. Tja se je namenil. Mija ga je videla, ko je korakal zunaj mimo izbinah oken po vzhodnem mostovžu,

(Nadaljevanje in konec)

Asimilanti igrajo v življenju hrvaške narodne manjšine izredno negativno vlogo: samozavest in samospoštovanje hrvaškega prebivalstva Gradiščanske spodbujajo s svojimi nesmiselnimi tezami o dozdevni „manjvrednosti“ vsega hrvaškega na Gradiščanskem in dozdevni „kulturni premoči“ nemškogovorečega večinskega prebivalstva Avstrije. Celo zvezni kancler Kreisky je večkrat grajal politiko gospoda Robaka & Co., katerega je označil kot „ekstremnega pristaša asimilacije“, zaradi česar ta ni legitimiran predstavljati interese gradiščanskih Hrvatov.

● KULTURNE DEJAVNOSTI DANES

V drugi polovici 19. stoletja se je pri gradiščanskih Hrvatih pravzaprav v močnejši meri začel proces prebujanja narodne zavesti. Leta 1864 je učitelj JURE HORVATH izdal prvi hrvaški letni koledar, ki je doživel navdušen sprejem v hrvaških vaseh tedanje zahodne Madžarske. Ta tradicija se je ohranila do današnjih dni — hrvaški letni koledar „HRVATSKI KALENDAR“, ki ga zdaj že leta izdaja HRVAŠKO TISKOVNO DRUŠTVO (HRVATSKO ŠTAMPARSKO DRUŠTVO) s sedežem v Eisenstadtu/Zeljeznem, je izredno priljubljen, ker vsebuje mnogo zanimivih političnih, kulturnih in zabavnih prispevkov in je estetsko okusno opremljen. Leta 1910 je izšel kljub velikim organizacijskim in finančnim težavam prvi tednik gradiščanskih Hrvatov z naslovom „NAŠE NOVINE“ (NAŠ ČASOPIS) — izdajatelj je bil največji pesnik gradiščanskih Hrvatov MARTIN MERŠIĆ-MILOPADIĆ, ki mu je v rojstnem kraju FRANKENAU/FRANKANAVA slavni jugoslovanski kipar IVAN MEŠTROVIĆ postavil vreden spomenik, ki ga hrvaško prebivalstvo iz vse Gradiščanske rado obiskuje.

Danes imajo gradiščanski Hrvati le en tednik, „HRVATSKE NOVINE“, ki ga izdaja že omenjeno, zelo delavno HRVAŠKO TISKOVNO DRUŠTVO v Eisenstadtu/Zeljeznem in ki predstavlja najpomembnejšo redno publikacijo, ki jo Hrvati na Gradiščanskem tre-

„Symposion Croaticon“ je bil naslov znanstvene prireditve, ki je bila na dunajski univerzi ob 25. letnici Hrvaškega akademkega kluba.

nutno imamo. Poleg tega obstaja še tedenski cerkveni list v hrvaščini, „CRIKVENI GLASNIK“ (Cerkveni glasnik eisenstadtske škofije); poleg tega so tu še trije neredno izhajajoči listi, namreč „NOVI GLAS“, glasilo Hrvaškega akademkega kluba (HAK), mladinski list „MLADOST“, ki je lokalno razširjen na srednjem Gradiščanskem, in pa „POKUS“, kulturnopolitična revija (ki se jo more primerjati z „MLADJEM“). Nadalje se HRVAŠKO TISKOVNO DRUŠTVO trudi vsako leto izdati vsaj dve knjigi v hrvaškem jeziku, kar pa je zaradi kroničnega pomanjkanja sredstev težko izvedljivo.

Če se spomnimo, da je hrvaška manjšina v času do podpisa državne pogodbe izdajala celo 4 (!!!) lastne tednike, vidimo, da napredujoča asimilacija tudi na pismenstvo izredno negativno vpliva; čeprav lahko tu v najnovejšem času ugotovimo opazno izboljšanje, določen razmah.

Leta 1929 je bila ustanovljena nedvomno najpomembnejša in člansko najmočnejša organizacija gradiščanskih Hrvatov, HRVAŠKO KULTURNO DRUŠTVO, ki je lani slovesno proslavilo jubilej petdesetletnice svojega obstoja. Hrvaško kulturno društvo se je v spomenicah, peticijah in resolucijah deželni in zvezni vladi neprestano zavzemalo za manjšinske pravice in tudi vztrajno zahtevalo končno izpolnitev člena 7. Poleg tega poskuša v posameznih hrvaških krajih preko svojih lokalnih sekcij spodbuditi kulturne dejavnosti.

Hrvaško kulturno društvo se sicer označuje kot nadstrankarsko, vendar pa ne moremo prezreti dejstva, da je treba njegove funkcije nedvomno prištevati k Avstrijski ljudski stranki. Tako je denimo sedanjí predsednik dr. MÜLLER nekdanji deželnozborski poslanec ljudske stranke, pa tudi oba sedanja deželnozborska poslanca ljudske stranke dr. Kačić in dipl. inž. Karall štejeta k najožjemu vodstvenemu krogu HKD. Dipl. inž. Karall je celo predsednik kluba poslancev ljudske stranke v gradiščanskem deželnem zboru. Zraven obstajajo še druge organizacije: Hrvaško kulturno društvo na Dunaju (HGKD), ki je popolnoma

samostojna organizacija in v prvi vrsti skrbi za to, da se Hrvati z Gradiščanskega, ki stalno živijo na Dunaju, polagoma ne odtujijo svoji narodnosti in jeziku. Dalje „KOMITE ZA PRAVICE GRADIŠČANSKIH HRVATOV“ (KOMITET ZA PRAVA GRADIŠČANSKIH HRVATA), ki se predvsem z neposrednimi akcijami (deljenje letakov, mobilizacija javnosti, protestne akcije) dosledno zavzema za končno izpolnitev člena 7.

HRVAŠKI AKADEMSKI KLUB izhaja iz leta 1930 ustanovljene zveze dijakov in študentov „KOLO“; na Dunaju ima moderen, velik in okusno urejen klubski lokal. Najtesneje sodeluje s Klubom slovenskih študentov na Dunaju; posebno v zadnjem času se je to so-

delovanje pomembno okrepilo: tako je delegacija KSS pred kratkim obiskala Gradiščansko, da bi se obsežno in vsestransko poučila o položaju hrvaške narodne skupine. Na politični ravni je treba omeniti, da je jugoslovanski zunanji minister JOSIP VRHOVEC ob svojem obisku Avstrije obiskal tudi HAK ter z aktivisti HAK in tudi s povabljenimi aktivisti KSS razpravljati o manjšinskih problemih. Obratno je veljalo tudi pri najnovejši diskusiji z zveznim kanclerjem dr. Kreiskym v KSS, pri kateri je bil obravnavan tudi položaj Hrvatov in se je lahko pokazalo na neizpolnjevanje državne pogodbe nasproti njim.

Cilj Hrvaškega akademkega kluba je, da povezuje čez 300 na Dunaju študirajočih pripadnikov hrvaške narodne skupine in da se predvsem znanstveno ukvarja z različnimi problemi Hrvatov. Leta 1973 je bil — kot dosedanjí vrhunec teh dejavnosti — v novi inštitutski stavbi dunajske Univerze zelo upoštevani „SYMPOSION CROATICON“, pri katerem so prišli do besede znani znanstveniki različnih smeri. HAK nadalje že več let prireja „Dan hrvaške mladine Gradiščanske“, ki je vsako leto v drugi hrvaški občini in je mnogoplastna kulturna in politična manifestacija mlade in kvišku stremiške generacije, ki se bori za dvojezičnost ter ohranitev in razvoj etničnega pluralizma na Gradiščanskem.

Skoraj v vsakem večjem kraju tačas obstaja TAMBURAŠKI ANSAMBEL; celo asimilanti nimajo nobenih pripomb proti njim, in sicer zaradi oportunističnih premislekov, da se more namreč folkloro Hrvatov dobro vtrčiti in jo tudi vtržijo!

Gledališka dejavnost pa bolj životari v senci — tačas obstaja le en, zato pa redno nastopajoč in kvaliteten oder v KLIMPUHU/KLINGENBACHU na severnem Gradiščanskem.

Če bi pristojni zvezni in deželni uradi storili svojo dolžnost pri primernem pospeševanju kulturnih dejavnosti nacionalnih manjšin, kar se tačas ne dogaja, bi imeli gradiščanski Hrvati nedvomno več svobode na tem področju.

Lani umrli Rudolf KLAUDUS je bil največji slikar gradiščanskih Hrvatov in sploh Gradiščanske. Bil je odločen antifašist, po drugi svetovni vojni pa tudi izdajatelj naprednega glasila gradiščanskih Hrvatov „Naše selo“.

Bogata ljudska kultura je gradiščanskim Hrvatom močno orožje v njihovem boju za narodni obstoj.

se pojavi Gašperjeva skupina, kateri je poslal več sporočil po najbolj zanesljivih Marjančinah kanalih. A dnevi so minevali, večeri so potekali, Gašperjevih ni bilo. Menda je obstajala posebna enota, ki jo je vodil črnolasi Janez. Ljudje niso prav vedeli, kaj so ti partizani. Le zaupniki so bili na jasnem.

Domen se je večkrat srečaval z Vrečkovo Janjo. Dobro sta se razumela. Strinjala se je, da je najbolj pametno, če preživi Domen dopust do kraja, medtem bo ranjena roka gotovo čisto zacelila. Roka je sicer že davno zacelila, le Domen je znal zadevico spretno zakomplirati na vojaških zdravniških pregledih.

Tudi sinoči je obiskal Janjo. V kuhinji sta dolgo sedela. Kolikor je bilo še drugih hišnih oseb, odkar so domače lani vigredi izselili, so šli spat ali pa jih ni bilo doma. Pes zunaj je miroval. Bil je zapeljiv jesenski večer. Pa je rekla Janja, ko je uredila poslednjo malenkost v kredenci, na omari, mizi in pri štedilniku:

„Zakaj pa me nikdar ne poljubiš, če sem res tako podobna tvoji nekdanji ljubici?“

Namerno se je vsedla na drugi mizni vogal, da jo je lahko opazoval od strani. Domen pa je danes bil židane volje. Kar tako ga je nosilo čez dan okoli. Morda ga je kdo obdolžil, da je srknil domačo kapljico, ker ga vselej vleče na smeh. Nocoj pa je popil res nekaj močnega Janjinčega čaja. Zato se je smejal glasno, kakor bi ukrajinska lepota izustila kako zabavljivo. Začel je požvižgavati rusko melodijo, katero je tudi Janja rada pela. Nestrpnost ga je prekinila:

„Ali si ljubil zunaj v naših krajih kakšno mojo rojakinjo?“

„Zdaj se ni več zdržal. Vstal je in jo objel. Spočetka

se je branila. Skoraj hudo ga je gledala. Ko jo je nežno pritiskal k sebi in pošepetaval o plahi, ukrajinski prepelici, je rekla drobno:

„Ko boš partizan in se boriš proti istemu sovražniku kot moj Boris zunaj pri Leningradu, tedaj te bom pa hotel!“

Iz oči ji je ljubeče zasijalo. Domna je zmedla Janjina prostodušnost. Samo nedolžno se je pustila poljubiti.

„Ti ne smeš izrabljati moje ljubezni, ker veš, da te imam rada!“

„Kako naj jaz to vem, kar ti veš?“

„Saj jaz tudi vem, da me ...“

Pa ji je ukradel namesto besede daljši poljub.

„Ljubezen mora znati čakati in prenesti žrtve!“ ga je učila kot neukrotljivega zagnanca. V isti sapi pa ga je objela strastno okrog vratu. Domen je slišal njeno razburjeno deklisko dihanje. Nehote se je vžgal spomin na Minko. Dolgo sta stala objeta. Pes je zarjul zunaj na verigi ob kašti. Butnila sta vsak na svojo stran in Domen jo je pobral tiho po večnih stopnicah gor v bratrančevo spalnico.

Čez dolgo časa se je oglasil od spodaj Janjin glas. Domna je klicala. Ko vstopi v kuhinjo, je sedel pri štedilniku Zvamančarjev Štefan, pa še neki neznanec. Kakšen holadro je nastal. Domen in Štefan nista bila samo bratranca, marveč tudi pevska tovariša v Korijevem moškem zboru. Koliko pesmi sta prepela po koncertih in hišah in ob vsaki priliki, ki so se ponujale v predvojnem času kmečkim ljudem. Štefan je pel s svojim bratom Tončkom prvi tenor, Domen pa z remšeniškim Jernejem drugi tenor. Kje so tista leta, ko so prepevali? Ko so hodili pet fantovske maše v Kaplo? Da se je polnila cerkev tudi s kapel-

škimi radovedneži, ki so prišli zgolj zaradi moškega zborarja! Kje so mirni časi, kje? —

Nekaj dni pred tem večerom so se na Zvamanci odigravale žalostne reči. Sreča je bila naklonjena Štefanu, da so spravljali spodaj za rido krompir, ko so prihrumeli kapelški žandarji s tropo policije, da odženejo družino. Stari materi je stisnil še v naglici roko in se pognal čez plot v grmovje pod njivo — in tako je postal partizan! Štefan je pripovedoval vse podrobno, kako se mu je godilo. Kako se je prav surov izkazal Vrabčič. Grdo je pretepal mladoletnega nečaka Frančka, ker ni hotel kaj izdati o pobeglem stricu Štefanu. Solčavanka Lojzka, ki je bila za deklo pri hiši, je neopaženo zbežala in zlezla v gosto smreko. Komaj je ušla policijskim krempljem. S smreke je videla in slišala Vrabčičevo divjanje. Kako je trepetala, ker se je bala, da jo telesne moči zapustijo in bi padla z drevesa.

„Hitlerjanski rablji so tudi odvele sestro Pavlino in komaj petnajstletnega nečaka Ernesta!“ se je izdušil Štefan. Bil je ogorčen. Ves čas pa je krčevito držal mavzarico v rokah, s cevjo mimo svoje glave. Štefanov spremljevalec ni bil videti oborožen. Janja je začela vanj govoriti. Domnu se je zdelo, da bo najbrž ali Poljak ali Ukrajinec. Štefan je potrdil, da je Poljak nekega meddoljskega kmeta. Domen je pogledal Janjo kot gospodar in naročil:

„Daj jima kaj jesti!“

Dekle se je ubogljivo zasukala in kmalu sta jedla Štefan in Poljak.

„Saj je nas več. Kar polovica stoji na straži!“ je pomirjeval sebe in druge s polnimi usti Štefan. Jed mu je vidno teknila.

(Dalje prihodnjič)

Melanija MIKEŠ:

Razvijanje dvojezičnosti v predšolskih ustanovah

(S posebnim ozirom na prakso v Vojvodini)

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Vzgojna skupina etnično-jezikovno-heterogene sstave, v kateri vse dejavnosti potekajo v obeh jezikih, predstavlja posebno in zelo zapleteno obliko vzgojno-izobraževalnega procesa v predšolskem sistemu Vojvodine. Etnično-jezikovna struktura take skupine je fleksibilna in dinamična in se spreminja glede na to, ali je dvojezična osnova posameznikov približno enaka, ali prevladuje en jezik kot materni jezik, na kateri en stopnji razvoja individualne dvojezičnosti so posamezniki itd.

Globalno gledano razlikujemo dva tipa dvojezične strukture takih vzgojnih skupin:

— V družbenih okoljih, v katerih dominira en jezik, večina otrok pred vstopom v vrtec obvlada samo svoj materni jezik. Zato ima večina otrok slabo dvojezično podlago, samo manjši odstotek posameznikov v vzgojni skupini pa zadovoljivo pozna oba jezika. V takih okoljih se redko oblikujejo etnično-jezikovno mešane vzgojne skupine.

— V družbenih okoljih, v katerih se skoraj v isti meri uporablja tako en kot drugi jezik, se otroci že pred vstopom v otroški vrtec začnajo učiti nematnega jezika. Zato je dvojezična podlaga posameznikov in vzgojne skupine v celoti mnogo ugodnejša za vzgojno-izobraževalno dejavnost v obeh jezikih enako.

Če shematiziramo strukture teh dveh tipov mešane vzgojne skupine, si lahko predstavljamo dva skrajna primera.

V prvem primeru se vzgojiteljica sooča z naslednjim položajem:

- ena petina otrok je zmožna vsaj razumeti osnovno besedje in enostavne slovnice strukture nematnega jezika;
- za štiri petine otrok vsak element nematnega jezika predstavlja novost.

Naloga vzgojiteljice je, da se otroci v času obvezne dejavnosti, v okviru katere poteka pouk nematnega jezika, naučijo nekaj novih besed in po eno slovnico strukturo. Pri uvažanju novih besed vzgojiteljica uporablja flanelograf, predmete in igrače. Ko pritrjuje slike na flanelograf ali demonstrira predmete, se obrača po pomoč k otrokom, ki so že pred prihodom v otroški vrtec pridobili določene govorne navade v tem jeziku. Ti otroci izvršujejo ukaze vzgojitelja kot na primer izbiranje določenega predmeta ali slike, prenašanja in premeščanja itd. Ko je treba ponoviti novo besedo ali slovnico strukturo, so ti otroci med prvimi, ki jih ponavljajo za vzgojitelja, bodisi skupinsko bodisi posamično.

V teku celega tedna različne igre nudijo dobro priložnost za urjenje jezikovnega gradiva. Otroci formirajo manjše skupine (navadno na pobudo in na sugestije vzgojiteljice), v katerih otroci z močnejšo dvojezično osnovo pomagajo vzgojiteljici pri organiziranju igre.

V takšnih vzgojnih skupinah zaradi objektivnih danosti sodelovanje otrok z vzgojiteljico ne more priti popolnoma v ospredje, tj. do te mere, da bi v procesu razvijanja dvojezičnosti v otroških vrtcih otroci bili tako subjekt in objekti — neke vrste živi avdiovizualni predmeti — pouka materne jezika.

Mnogo ugodnejši so pogoji za tako sodelovanje in uporabe take vrste avdiovizualnosti v primeru, ko se vzgojiteljica sooča z naslednjim položajem:

- okoli ena petina otrok je pridobivala dvojezičnost že od najzgodnejšega otroštva;
- dve petini otrok po izvoru govornega jezika različna in poznata nematni jezik v zadostni meri, tako da se morejo sporazumevati tudi v tem jeziku;
- dve petini otrok po izvoru govornega jezika različna, vendar ne poznata nematnega jezika v zadostni meri, da bi se mogli sporazumevati v tem jeziku.

Naloga vzgojiteljice je, da v dobi od enega do treh let vsi otroci dose-

žejo tisto raven dvojezičnosti, ki jo ima najprej navedena petina otrok. V otroških vrtcih, kjer za to obstajajo realni pogoji, se oblikujeta dve paralelni skupini mešane etnično-jezikovne strukture. Imenujmo ju skupina A in skupina B; dodajmo še to, da se tudi vzgojiteljici skupine A in skupine B vzajemno izmenjujeta. Na primer, jezik celotne vzgojno-izobraževalne aktivnosti (s prosto dejavnostjo vred) ob ponedeljkih, sredah in petkih je madžarski za skupino A, srbohrvaški pa za skupino B. V teh dneh vzgojiteljica, katere materni jezik je madžarski, dela v skupini A, vzgojiteljica, katere materni jezik je srbohrvaški, pa v skupini B. Ob torkih in četrtek je jezik celotne vzgojno-izobraževalne dejavnosti srbohrvaški za skupino A, madžarski pa za skupino B. V teh dnevih vzgojiteljica s srbohrvaškim maternim jezikom dela v skupini A, tista z madžarskim maternim jezikom pa v skupini B.

Zaželeno je, da vsaka vzgojiteljica komunicira z otroci v svojem maternem jeziku, tedaj pa, kadar je to neobhodno, v komuniciranju v nematnem jeziku itd.

MARTA IVAŠIČ

O slovenskih predšolskih ustanovah v Italiji

Problem slovenskih vzgojno-varstvenih ustanov v deželi Furlaniji-Juljski krajini je z institucionalnega vidika posebej zapleten. Osvetlitev tega vprašanja bi zahtevala poglobljeno analizo njihovega zgodovinskega razvoja, ki je ves čas tesno povezan bodisi z razvojem školskega ustroja države, kateri so Slovenci, ki danes živijo v Italiji, pripadali, bodisi s prizadevanji Slovencev samih za priznanje lastnih pravic in za lasten razvoj. Tu bom navedla le nekaj izhodiščnih informacij (razlaga katerih bi sicer tudi terjala daljši prikaz), nadalje pa bi se posvetila predvsem vprašanju vloge in nalog teh ustanov v sklopu današnjih prizadevanj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

V Trstu in Gorici, kjer delujeta ločeni mreži italijanskih in slovenskih šol, imamo Slovenci tudi svoje slovenske otroške vrtce, t. j. ustanove za otroke od 3. do 6. leta starosti, ki jih obiskujejo slovenski otroci in katerih učni jezik je slovenski. Teh je trenutno na Tržaškem 30, od teh 8 v mestu samem (naj že tu opozorim, da v novonastalih mestnih četrtih ni slovenskih šol), v letošnjem letu obiskuje vrtce 682 otrok. Na Goriškem je vrtcev 11, učencev pa 306. Zaradi prenatrpanosti tudi letos niso mogli vseh prijavljenih otrok sprejeti.

Večina teh vrtcev upravlja danes država, do leta 1975 pa je vrtec pri nas upravljal posebna javna ustanova ONAIRC (Opera Nazionale Assistenza Infanzia Regioni di Confine — Ustanova za oskrbo otrok v obmejnih deželah), ki jo je fašistični režim ustanovil leta 1934, to je nekaj let po ukinitvi slovenskih in vseh italijanskih šol, da bi vzgajala v italijanskem duhu otroke obmejnih področij. Po drugi svetovni vojni je ONAIRC prevzela tudi ponovno ustanovljene slovenske otroške vrtce, vse do leta 1975, ko so ustanovo ukinitili. Otroški vrtci so takrat postali državni in se tako pridružili ostalim slovenskim ustanovam v poenoten školski sistem.

Nekateri otroški vrtci so občinski, tako n. pr. štirje v Trstu. Čeprav se v učnovzgojnem procesu ne razlikujejo izrazito od državnih, so vendar po svojem ustroju različni, tako n. pr. glede najemanja osebja ali soudeležbe staršev in družbenih sil pri upravljanju. Ne v Trstu ne v Gorici pa ni zasebnih slovenskih otroških vrtcev, ki so nasprotno v celi Italiji

maternem jeziku išče sodelovanje otrok, za katerih materni jezik gre ali ga poznajo v zadostni meri, da se ga morejo posluževati. Svobodna izbira jezika s strani otroka se mora brezpogojno upoštevati in vzgojiteljice ne smejo vztrajati na tem, da otrok komunicira z njo ali s svojimi tovariši v jeziku, v katerem v dani govorni interakciji ne želi komunicirati. V popravljaju jezikovnih napak pri otroku mora biti intervencija vzgojiteljice nevsiljiva in vseskozi mora upoštevati, da njene intervencije niso motnja v razvijanju dvojezičnosti pri otrocih.

Posebna pozornost se posveča organizaciji dejavnosti, v okviru katere se razvijajo govorne navade za vsak jezik posebej. Te dejavnosti trajajo okoli 25 minut. Teh 25 minut se razporeja časovno tako, da otroci vseh petih podskupin (grupiranih po kriteriju dvojezičnosti posameznikov) prihajajo do izraza kot subjekti v učnem procesu. Eni sodelujejo v dialogih, drugi samo ponavljajo, tretji izvršujejo ukaze, dane v nematnem jeziku, četrty dajejo ukaze v svojem maternem jeziku itd.

zelo razširjeni, zlasti v okviru konfesionalnih zavodov.

Učno osebje se je do nedavnega šolalo na učiteljskih (štiriletnih višjih srednjih šolah za osnovnošolske učitelje), od leta 1974 pa delujeta na državnih slovenskih učiteljskih v Trstu in Gorici posebna triletna tečaja za vzgojitelje v otroških vrtcih, po svojem ustroju enaka italijanskim šolam. Permanentno izobraževanje šolnikov in eksperimentalno pedagoško didaktično delo nista ne planirana ne redna in sta skoraj v celoti prepuščena posameznikom ali pa pobudam zasebnih organizacij. Izjema je v tem pogledu vsakoletni seminar za šolnike, ki ga na osnovi mednarodnih dogovorov med Jugoslavijo in Italijo prirejajo šolske oblasti.

Iz povedanega je razvidno, da sledijo slovenski otroški vrtci in vse slovenske šole v Italiji (uradno: šole s slovenskim učnim jezikom) v svojem ustroju, v učnih načrtih, v usposabljanju kadrov in v pedagoškodidaktičnem načrtovanju vsedržavnemu školskemu ustroju. Manjše prilagoditve zadevajo le učne načrte nekaterih predmetov na osnovnih in srednjih šolah. Slovenska šola zato vse premalo ustreza specifičnim potrebam in stremiljem slovenske narodnostne skupnosti. Zaradi tega Slovenci v Italiji zahtevamo posebno priznanje slovenski šoli, ki naj ji v okviru splošne demokratizacije in decentralizacije zagotovijo upravno in vsebinsko avtonomijo, v katero naj bi se vključili tudi do danes težko diskriminirani Slovenci v videmski pokrajini.

11. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

tičnem načrtovanju vsedržavnemu školskemu ustroju. Manjše prilagoditve zadevajo le učne načrte nekaterih predmetov na osnovnih in srednjih šolah. Slovenska šola zato vse premalo ustreza specifičnim potrebam in stremiljem slovenske narodnostne skupnosti. Zaradi tega Slovenci v Italiji zahtevamo posebno priznanje slovenski šoli, ki naj ji v okviru splošne demokratizacije in decentralizacije zagotovijo upravno in vsebinsko avtonomijo, v katero naj bi se vključili tudi do danes težko diskriminirani Slovenci v videmski pokrajini.

V videmski pokrajini, kjer še ni bila Slovincem priznana pravica do izobraževanja v materinščini, delujejo le italijanski otroški vrtci. Posebej moram ob tem opozoriti, da so državne oblasti zlasti v prvem povoj-

Dvojezična pedagoška aktivnost nasploh, delo v dvojezičnih vzgojnih skupinah pa še posebej, postavlja ustanovam za izobraževanja vzgojnega kadra nove zahteve.

Leta 1973 je bil sprejet Zakon o pedagoških akademijah, po katerem traja šolanje vzgojiteljev šest let, in to prva stopnja štiri leta, druga stopnja pa dve leti. Na koncu šestega leta šolanja se polaga diplomski izpit.

Dejavnost pri reformi izobraževalnega in vzgojnega sistema v Vojvodini — posebej srednjega — usmerjenega — vnaša spremembe v delo pedagoških akademij: po učnem načrtu in programu 1975/76, po skupnih splošno izobraževalnih osnovah srednjega izobraževanja, se učenci vpišejo v prvo leto poklicno usmerjenega izobraževanja prosvetne stroke. Šolanje traja štiri leta — dve leti srednje, dve leti višje vzgoje in izobraževanja (Sistem izobraževanja vzgojiteljev, 1979).

Tako koncipirano izobraževanje vzgojiteljskega kadra odpira možnost, da se bodočim vzgojiteljem nudi znanje in umevanje, ki je potrebno za uspešno razvijanje dvojezičnosti v predšolskih ustanovah. Za izdelavo učnega načrta morejo predvsem služiti bogate izkušnje v praksi in izdelani, često zelo domiselni, individualni učni načrti vzgojiteljev.

Podatki, ki so se nabrali z dolgotrajnim opazovanjem dvojezične pedagoške aktivnosti v vrtcih in s testiranjem vzgojiteljev, kot tudi rezultati psiho- in sociolingvističnih raziskav, ki so se delale in se še nadaljujejo na področju Vojvodine, predstavljajo fond spoznanj, iz katerega se more izbrati gradivo in ga oblikovati v učne predmete.

nem desetletju ustanovile v Beneški Sloveniji večje število vrtcev, ki so dosegli otroke vsake vasi in vsakega zaselka. Njihovo število je v primerjavi z drugimi pokrajinami v Italiji, zlasti gorskimi, vsekakor izredno in kaže na odkrito in sistematično politiko raznarodovanja.

V nobeni pokrajini še niso bile ustanovljene slovenske otroške jasli za otroke pod tretjim letom starosti, čeprav že danes marsikateri slovenski otrok obiskuje italijanske jasli.

Zavzetosti slovenske manjšine v Italiji za lasten jezik, zlasti za pravno priznanje njegove rabe, in za lastno šolo so se v zadnjih letih pridružila prizadevanja, da bi s sredstvi, ki jih nudi sodobna znanost, osvetlili celotno stvarnost Slovencev v Italiji in omogočili tako učinkovitejšo poseganje v razvoj narodnostne skupnosti, pa tudi soočanje z drugimi stvarnostmi, v prvi vrsti s SR Slovenijo, z drugimi slovenskimi manjšinami in z večinskim narodom.

V to smer so šle tudi nekatere lingvistične in sociolingvistične raziskave, tako n. pr. nekatera diplomatska dela na univerzah v Trstu in v Ljubljani, ki sicer ne nudijo celovitejšega prikaza, so pa opozorila na nekatera temeljna vprašanja. Kot sem že uvodoma povedala, so podobne pobude še danes skoraj v celoti prepuščene osebnim iniciativam ali pa delovanju samih slovenskih organizacij, medtem ko še ni bilo v šolski upravi in v javnih raziskovalnih ustanovah načeto vprašanje kontroliranih raziskovalnih in razvojnih načrtov.

Raziskave potrjujejo splošno ugotovitev, da je otrok posebej občutljiv na jezikovno stvarnost in nanjo že zelo zgodaj pozoren, da si o njej (tako kot o celotnem okolju) gradi svojo lastno predstavo, v kateri ureja spodbude in pritiske okolja ter jih natančno vrednoti, in po nji uravnava svoje jezikovno vedenje, izbira izrazna sredstva in se nanje tudi emotivno odziva. Primere, ki jih bom tu navedla, jemljem iz raziskave, ki je bila izpeljana v letih 1976 in 1977 v slovenskem otroškem vrtcu v tržaški mestni četrti Sv. Alojzija. V ta vrtec zahajajo otroci iz severovzhodnega dela mestnega središča in pa iz četrti Sv. Alojzija, Kjadina in Lovca; to so pretežno delavski in uradniški mestni predeli, ki so se močno razvili v zadnjih dveh desetletjih, v katerih je kmetijska dejavnost popolnoma zamrla.

(Dalje v prihodnji številki)

radio - televizija

JUGOSLAVIJA

PETEK, 14. 3.: 8.55 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Turno smučanje — 17.15 Iz zgodbe v zgodbo — 17.30 Družina Lesniewskich — 17.55 Radenci 80 — orkester RTV Skopje — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzornik — 18.40 Prva spoznanja — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Glasbena oddaja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Tigrove brigade, serijski film — 21.50 V znamenju — 22.05 Nočni kino: Glavni igralec, zahodno-nemški film — 23.35 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju.

SOBOTA, 15. 3.: 7.45 Poročila — 7.50 Jacek in čarobna lučka — 8.05 Z besedo in sliko: Avstralske pravljice — 8.20 Svetilnik — 8.50 Pustolovščina — 9.25 Saalbach: slalom za moške, prenos — 10.45 Minigolci v glasbeni deželi, mladinska serija — 11.00 London je moj, TV nadaljevanje — 11.55 Saalbach: slalom za moške — 13.00 Razvid del oziroma nalog, oddaja iz cikla Pot do pravičine in spodbudne delitve — 13.20 625 — 13.55 Poročila — 15.20 Poročila — 15.25 Nogomet Crvena zvezda: Olimpija, prenos — 17.15 Naš kraj — 17.30 Košarka Bosna: Cibona — 19.00 Risanka — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Vzpon Madsa Andersena, TV nadaljevanje — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Ubijalca, ameriški film — 22.35 Kažipot — 22.55 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 16. 3.: 8.00 Poročila — 8.05 Zivljenje na zemlji, dokumentarni film — 9.00 Ljubezen pri enajstih — 10.00 Saalbach: paralelni slalom (moški in ženske) — 12.15 Kažipot — 12.35 Poročila — Potopljena mesta, dokumentarna serija — Razvoj popularne glasbe, serijska oddaja — Poročila — Mojk je zlato, francoski film — Športna poročila — 17.30 Košarka Bosna: Cibona — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.25 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 S polno paro — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Alžir, oddaja iz cikla popotovanja — 21.35 V znamenju — 21.50 Risanka — 21.55 Glasbeni album — 22.10 Športni pregled.

PONEDELJEK, 17. 3.: 8.55 TV v šoli — 16.30 Kmetijska oddaja — 17.30 Poročila — 17.35 Vrtec na obisku: domače in gozdne živali — 17.50 Mala čudesa velike prirode — 18.05 Živimo v svetu, ki se naglo spreminja — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Ugriz mraka, drama — 21.15 Propagandna oddaja — 21.20 Kulturne diagonale — 22.00 V znamenju.

TOREK, 18. 3.: 9.15 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Jacek in čarobna lučka — 17.20 Pisani svet — 17.55 Glasbeni pejsaji Srbije: Sjenica — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzornik — 18.40 Po sledah napredka — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Aktualna oddaja — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Lutka, poljska nadaljevanje — 22.15 V znamenju — 22.30 Iz koncertnih dvoran.

SREDA, 19. 3.: 9.30 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Z besedo in sliko — 17.40 Tisoč let bizantinskega cesarstva, dokumentarna serija — 18.10 Glasbena mladina na ledu — 18.40 Obzornik — 18.55 Na prežrite — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Zablude, romunski film — 21.35 Propagandna oddaja — 21.40 Miniature: Jože Bertoncelj — 22.05 V znamenju.

ČETRTEK, 20. 3.: 9.10 TV v šoli — 16.55 Poročila — 17.00 Zivljenje na zemlji, dokumentarni film — 17.55 Svetilnik — 18.25 Obzornik — 18.35 Na sedmi stezi, športna oddaja — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.24 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Tretja razsežnost — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Odprto za ustvarjalnost — 22.05 V znamenju.

AVSTRIJA 1

PETEK, 14. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Rokoko — 10.30 TV kuhinja — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Sanja poletne noči — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Kunibert — 17.30 Haidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Panorama — 22.10 Šport — 22.20 Starejši človek v družbi.

SOBOTA, 15. 3.: 14.00 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — 15.25 Osvobodene roke — 17.00 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.30 Napete pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Daber večer v soboto Zeli Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 22.25 Posnetek: S. p. v umetnostnem drsanju — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 16. 3.: 11.00 Začetek — 11.15 ORF Stereo koncert — 15.35 Cirkus — 16.45 Ena, dve, tri — 17.30 Bolek in Lolek — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Štajerska ljudska glasba — 19.00 Slike iz

(Dalje na 8. strani)

12. strokovni sejem
gastronomije in
turizma

21.-26. marca 1980

dnevno
od 9. do 18. ure

Gast 80

Celovec — sejmišče — vhod St. Ruprechter Straße

9. mednarodno tekmovanje mladih kuharjev 1980

z moštvi iz Avstrije (21., 22. marca), Italije (23., 24. marca) in
Jugoslavije (25., 26. marca).

Mednarodni bife, strokovno tekmovanje za mrzle plošče,
dnevno novo urejeno.

Strokovna zborovanja za turizem (konferenčni center, hala 5).

Posebne razstave trgovinske zbornice (WIFI) Koroške, Koroškega
zdrženja pekov, koroških cvetličarjev, koroških drevesnic in
vrtinarjev ter koroško-štajerskih pivovarj.

Rožanski izobraževalni dnevi

V nedeljo 10. marca zvečer je bila pri Miklavžu v Bilčovsu otvoritev 5. rožanskega izobraževalnega tedna, ki bo trajal do vključno nedelje 16. marca. V okviru tega tedna sodelujejo slovenska prosvetna društva iz Sveč, Šentjanža, Šentjakoba, Rožeka, Bilčovsa in Kotmare vasi.

Za uvod v rožanski izobraževalni teden so igralci beljaškega študijskega odra (Studiobühne Villach) nastopili z igro v treh dejanjih „Kein Platz für Idioten“. Povod, da je Felix Mitterer napisal to igro, je bil ta, da je bil sam priča, kako je neki gostilničar v nekem tirolskem turističnem kraju leta 1974 spodil iz gostilne neko mater z otrokom, ki je bil pohabljen. Opravičilo za to dejanje — pogled na tega otroka negativno vpliva na njegove goste. Beljaško igralsko skupino, ki je perfektno podala igro, je številna publika v nabito polni dvorani, nagradila z dolgotrajnim aplavzom.

V ponedeljek sta bili na sporedu dve prireditvi in sicer v gostilni Schau-nig na Potoku in v Šentjakobu v Rožu. Na Potoku pri Schau-nigu je prof. dr. Anton Feinig predaval o hišnih in ledinskih imenih Potoka in Biljovca. Z veseljem opažamo, da je zanimanje za tovrstna predavanja zelo veliko in pa da zahtevajo od dotičnega, ki se z njimi ukvarja, veliko dela in potrpljenja. Domačini so z velikim zanimanjem sledili predavanju in se vključevali v diskusijo. Podobna situacija je bila v Šentjakobu, kjer je Miha Zablatnik predvajal dokumentacijski film „Selske žrtve“.

V torek je bil v Kotmari vasi v gostilni „Mežnar“ diskusijski večer z naslovom „25 let avstrijske državne pogodbe — Zakon o narodnih skupnostih in posledice“. Uvodne besede je imel dvorni svetnik dr. Ralf Unkart — takomenovani oče zakona o narodnih skupnostih.

Po dr. Unkartovem referatu se je vnela izredno živahna diskusija, v okviru katere se je javilo k besedi okrog 20 diskutantov, ki so odločno obsodili zakon kot narodnim skupinam nenaklonjen. Dr. Unkart je seveda zagovarjal zakon in menil, če se manjšina čuti zapostavljena, ima možnost, obrniti se na ustavno sodišče. Med drugim je tudi izjavil, da bi zakon o narodnih skupnostih izpadel gojovo bolj ugodno, če bi takrat že obstojal funkcionalen sosvet. S tem je dr. Unkart, nehoti priznal, da ta zakon ni tako idealen kot ga hvalijo v avstrijskih medijih. Podrobneje o diskusij-skem večeru bomo poročali prihodnjič.

V sredo 12. marca je bila v Bilčovsu zaprta prireditev, ki se je odvijala pod motom „ORF — Slovenska oddaja — ogledalo narodne skupnosti“.

Včeraj v četrtek pa je prav tako v Bilčovsu dr. Robert Saxer predstavil štiri mlade pisatelje — J. Kuehsa, S. Hobla, J. Ferka in M. Domeja; drugi njegov prispevek pa je bil „Premišljevanja o dvojezičnosti“.

Vmesna bilanca 5. rožanskega izobraževalnega tedna je po vsebini kot tudi po obisku razveseljava. Se tri dni in končan bo teden izobraževanja, ki ne zajema samo našega človeka, marveč tudi pripadnike naroda sosed, tako da je to hkrati koristen prispevek k medsebojnemu razumevanju in upoštevanju.

Potovanje v Moskvo

Zveza koroških partizanov v Celovcu organizira od 31. maja do 7. junija 1980 potovanje v Moskvo, Leningrad in Kijev s sledečim sporedom:

1. dan, 31. maja: Prevoz z avtobusom na ljubljansko letališče, od tam polet z letalom preko Beograda v Moskvo. Hrana v letalu.

2. in 3. dan, 1. in 2. junija: Moskva, program predvideva krožni ogled sedem in pol milijonskega mesta z avtobusom: Rdeči trg, Boljšoj teater, Gorkijev prospekt s spomeniki Jurija Dolgorukega, Puškina in Majakovskega. Univerza Lomonosova na Leninovih gorah, s pogledom na olimpijski stadion, obisk v Leninovem mavzoleju, ogled Kremlja z obiskom enega izmed saborov (cerkev). Ogled stalne razstave Sovjetske zveze, ter astronavske razstave.

4. dan, 3. junija: Polet v Leningrad in namestitve v hotelu.

5. in 6. dan, 4. in 5. junija: Krožni ogled Leningrada — Severnih Benetk z avtobusom. Videli bomo reko Nevo in številne kanale, Nevski prospekt, Zimski dvorec, Marsovo polje, Smolni, spomenik cesarja Petra I., križarko Auroro in Eremitražo. Obiskali bomo Piskarjevsko spominsko pokopališče kjer je pokopanih pol milijona Leningračanov, ki so od gladi in mraza pomrli za časa

nemškega obleganja mesta. Napravili bomo tudi izlet v Petrov dvorec ob Finskem zalivu in si ogledali prekrasen park z nešteti vodotoki.

7. dan, 6. junija: Polet v ukrajinsko glavno mesto Kijev. Med bivanjem v Kijevu si bomo ogledali Sofijsko saborno cerkev, remekdelo stare ruske arhitekture. Vladimirovo katedralo, spomenik ukrajinskega pesnika Tarasa Ševčenka, Bogdana Hmeljričega in še mnogo drugih znamenitosti.

8. dan, 7. junija: Vrnitev z letalom preko Beograda v Ljubljano in z avtobusom v Celovec.

Vse to Vam nudimo za izredno ceno S 8.000.—. V tej ceni je vključeno: Prevozi z avtobusom in letalom, bivanje v hotelih s polnim penzionom, vsi ogledi in vstopnine, ter oskrba vize.

Vabimo vse zainteresirane, da se čimprej javite na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Klagenfurt-Celovec, Spitalgasse 12, tel. (0 42 22) 85 2 35 dopoldne tudi tel. (0 42 22) 72 4 35.

Posebno vabimo naše sopotnike po Češki-Poljski, po Jugoslaviji in Madžarski.

Vsak naj oskrbi 4 slike za vizo, nadaljnje informacije dobi vsak potnik po prijavi.

Zadnji rok za prijavo je 2. 4. 1980

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi vabi na

KONCERT
„S pesmijo v pomlad“

v nedeljo 16. marca 1980 ob 15. uri v ljudski šoli v Kotmari vasi. Na sporedu so: nastop domačega mešanega pevskega zbora, popevke, recitacije itd.

Prisrčno vabljeni!

Krščanska kulturna zveza in Slovensko kulturno društvo v Celovcu vabita na

KONCERT
„Pesmi narodov“

v petek 21. marca 1980 ob 19. uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu. Nastopa: MPZ „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo organizira v času od 2. do 9. aprila velikončni dopust v znanem turističnem kraju Jelsa na otoku Hvar (z letalom). Cena: 2.500 šil.

Prijave na naslov: Österreichisch-jugoslawische Gesellschaft, 9021 Klagenfurt, Postfach 134, najkasneje do 19. marca 1980.

Krajni odbor Zveze slovenskih žena v Železni Kapli vabi na

PREDAVANJE O VZGOJI

ki bo v sredo 19. marca ob 19.30 uri v hotelu Obir v Železni Kapli.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ v Borovljah vabi na film

BOJ NA POŽIRALNIKU
(po Prežihovi noveli)

v nedeljo 16. marca 1980 ob 14.30 uri v gostilni Pri pošti v Borovljah. Film, ki pripoveduje o boju za obstoj malega kmeta, je lepa počastitev Prežihovega Vranca ob tridesetletnici njegove smrti.

Prisrčno vabljeni!

SREČANJE

bivših dijakov iz internata v Radovljici s profesorjem Žitnikom v ponedeljek 7. aprila 1980 ob 14. uri v hotelu Obir v Železni Kapli.

VREMENSKE RAZMERE
NA BLEŠČECI (1084 m)
V FEBRUARJU

Dnevi s padavinami 6
Dnevi brez padavin 23
Vreme je bilo pretežno pod vplivom visokega (vzhodnoevropskega) tlaka. Prevladovalo je lepo sončno vreme. Viš. snega na začetku meseca 85 cm
Višina snega na sredi meseca 78 cm
Viš. snega na koncu meseca 80 cm
Največja višina snega 85 cm
Najmanjša višina snega 78 cm
Najnižja temperatura —10°
Najvišja temperatura +10°
Količina padavin 12,6 mm
Kol. pad. v Kotmari vasi 11 mm
Kol. pad. v Celovcu 10,4 mm

Vremenska služba Slovenskega planinskega društva Celovec

O B I R S K O

Tekmovanje v smučarskih skokih

Slovenski športni klub „Obir“ je v nedeljo 9. marca priredil na Obirskem 2. mednarodno tekmo v smučarskih skokih. Na dvajsetmetrski skakalnici se je pomerilo 40 tekmovalcev iz Avstrije in Jugoslavije. Vabilu žele nedavno ustanovljenega kluba-gostitelja so se odzvali športniki skakalnih društev LOKVE, PODKRAJ, PREDMEJA, „TRIGLAV“ iz Kranja in „OBIR“ z Obirskega.

Na prizorišču športnega dogodka se je zbralo lepo število gledalcev od blizu in daleč, ki so navdušeno spremljali domala dveurni boj za pokale. Fantje so tekmovali v petih starostnih skupinah; od mlajših šolarjev preko šolarjev I, šolarjev II in mladincev, pa do že dokaj rutiniranih in profiliranih članov, ki so med njimi bili tudi skakalci kot Danilo Pudgar, ki je med drugimi tekmoval na olimpijskih igrah v Sapporu na Japonskem, kjer si je priboril osmo mesto. Na Obirskem pa je Pudgar z dvema sijajnim skokoma, ki so ju gledalci poplačali z navdušenim aplavzom, osvojil tako zmago v svoji skupini, kot tudi naslov najboljšega dneva. S tem je dopolnil tudi popoln uspeh gostov iz Jugoslavije, ki so prejeli vseh šestnajst pokalov, tako da so se domačini tokrat morali zadovoljiti z mestom od četrtega naprej. Lep in uspešen potek tekmovanja pa je odškodoval skakalce športnega kluba „Obir“, ki so tudi že navajeni boljših rezultatov; saj so pred kratkim na mednarodni tekmi v Jugoslaviji dosegli med drugim tudi eno prvo nagrado.

Po končani tekmi, ki je vsebovala poskusno in dve ocenjevalni seriji, je tajnik SSK „OBIR“ dr. Gustav Brumnik povabil vse navzoče v gostilno Kovač na razdelitev nagrad.

Pokale in diplome sta zmagovalcem podelila funkcionarja kluba mag. Mirko Oraž in Jože Hribar. Predsednik Oraž se je zahvalil vsem, ki so doprinesli k brezhibnemu poteku športne prireditve. Posebej je še omenil športni skakalni klub „Triglav“ iz Kranja in njegovega trenerja Braneta Finžgarja, ki je mlademu športnemu klubu „Obir“ veliko pomagal in mu še pomaga kot strokovnjak, trener in prijatelj.

Po razdelitvi nagrad pa so predstavniki vseh sodelujočih športnih društev izrekli željo po še nadaljnjih takšnih srečanjih.

REZULTATI TEKME:

Pri mlajših šolarjih je zmagal BOŠTJAN LIKAR, klub Predmeja (14,5 in 14 m, skupaj 137 točkami)
2. mesto je zasedel LEO BLASKO, klub Predmeja (12,5 in 11 m, 117 točk)
3. je pri najmlajših postal BORUT DEZMAN od kluba Triglav (s 13 in 10,5 m in skupno 114,5 točk)

1. mesto pri šolarjih I je osvojil JOŽE KESNAR, klub Triglav (19,5 in 17,5 m in 194 točk)
2. je bil MITJA VIDMAR, klub Triglav (19,5 in 19,5 m in 190,5 točke)
3. pa MATJAŽ ZUPAN, klub Triglav-Križe (19 in 18 m ter 164,5 točke)

Šolarji II

1. MARTIN ŠKRJANC, klub Triglav (21 in 20,5 m, skupno 214 točk)

2. BORUT DOLENC, klub Triglav (20 in 20,5 m, skupno 198,5 točke)
3. JOŽE JAGODIČ, klub Triglav (20,5 in 18 m, 190 točk)

Mladinci

1. BRANKO BIŽJAK, klub Predmeja (22 in 23 m, 216,5 točke)
2. DUŠAN RIJAVEC, klub Lokve (20,5 in 20,5 m, ter skupno 201,5 točke)
3. FRANČ ZORMAN, klub Triglav (20 in 21 m, in skupno 197 točk)

Pri „članih“ je zmagal in postal hkrati prvak dneva DANILO PUDGAR, klub Predmeja (s 23 in 22,5 m, ter skupno 230 točkami)
2. je bil DARJO GRUDEN, klub Lokve (23 in 23 m, 220,5 točke)
3. mesto pa je osvojil METOD ČERNIGOJ, klub Predmeja (prvotako dvakrat 23 m in skupaj 215 točk)

RADIO-TELEVIZIJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

Avstrije — 19.30 čas v sliki in šport —
20.15 V spomin na Jakoba Steigerja —
22.10 Poročila.

PONEDELJEK, 17. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 10.00 Questa e Firenze — 10.30 Osvojen rok — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombell — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodbe o konjih — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Rumpole, branilec kazenskih postopkov — 22.00 Šport.

TOREK, 18. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Metode analize — 10.30 Cirkus — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Moj konj Taffai — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.30 čas v sliki — 20.15 Vaš nastop, prosim! — 21.00 Oprostilna sodba — 22.20 Zdravje.

SREDA, 19. 3.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Surovine in svetovno gospodarstvo — 10.30 V Pratu spet cveti dreve — 17.00 Veliki ključ — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Flambardi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 čas v sliki — 20.15 Maigret — 21.50 Šport.

ČETRTEK, 20. 3.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Urad zveznega predsednika — 10.30 Prostrana dežela — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Don in Peter — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 čas v sliki — 20.15 Cerkev svetega Pavla — 21.40 Iran — 22.25 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE
RADIA CELOVEC

PETEK, 14. 3.: 14.10 Koroški obzornik — Kar po domače.
SOBOTA, 15. 3.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 16. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 17. 3.: 14.10 Koroški obzornik — Solistična glasba.

TOREK, 18. 3.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Otroci, poslušajte! — Zapojte še vi! (Poje in igra farna mladina iz St. Jakoba v Rožu. Igrata Lucija in Marija Feinig.)

SREDA, 19. 3.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo! — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 20. 3.: 14.10 Koroški obzornik — družinski magazin.

AVSTRIJA 2

PETEK, 14. 3.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 1000 let Babenberžanov v Avstriji — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi igramo — 19.30 čas v sliki — 20.15 Portret Clemensa Holzmeistera — 21.00 Bela hiša, zadnji vhod — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Stara temna hiša.

SOBOTA, 15. 3.: 9.25 Slalom za moške — 11.55 Slalom za moške — 17.00 Obrežje razbojnikov — 17.50 Možje brez živcev — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Glasbeno kramljanje s Christianom Boeschem k današnjemu večernemu koncertu — 22.10 Barquero.

NEDELJA, 16. 3.: 8.55 Paralelni slalom za ženske in moške — 16.05 Pregled sporeda — 16.10 Poldark — 17.00 S. p. v umetnostnem drsanju — 18.30 Okay — 19.30 čas v sliki — 19.50 Tedenki pregled — 20.15 Zvezdniki v cirkuški areni — 21.55 Šport — 22.10 Columbo.

PONEDELJEK, 17. 3.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina za začetnike — 18.30 Bodoči mojstri — 19.00 Izobrazba — 19.30 čas v sliki — 20.15 Poldark — 21.05 Zdravje — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 1789.

TOREK, 18. 3.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Črnci z belo kožo — L. S. B. Leakey — 19.15 Nova — 19.30 čas v sliki — 20.15 Kaj sodite, da...? — 21.05 Absurdada — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 13. marca 1980

Za 100 din dobite	53.— šil.
Za 100 din plačate	60.— šil.
Za 100 lir dobite	1.50 šil.
Za 100 lir plačate	1.59 šil.
Za 100 mark dobite	706.50 šil.
Za 100 mark plačate	722.80 šil.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32.550 — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO
IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od 1. 1974/75 ves obvezni izvod SRŠ. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH
NOVOSTI SLOVENSKE
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- ČUČEK Janez: SRAMOTA UMIRA POČASI, knjiga o slovenski politični emigraciji, 239 str., ilustr.
- JAENECKE Heinrich: BELI GOSPODARJI, tristo let vojne in nasilja v Južni Afriki, 279 str., ilustr.
- KISHON Ephraim: DRUŽINSKE ZGODBE, 321 str.
- ZAKLADI SLOVENIJE, 343 str., ilustr.
- KADAR IMAMO TEŽAVE PRI VZGOJI, 48 str., ilustr.
- BIRSA Mirko: SREČANJE Z ABRAHAMOM, 173 str.

KNJIGE ZA NAJMLAJŠE:

- ZDRAVILNO JABOLKO, slovenska ljudska pravljica, slikanica
- BEVK France: PIKAPOLONICA, zgodba o siroti Tinki, slikanica
- GRIMM Jakob: RDEČA KAPICA, pravljica, slikanica

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni „NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5—7